

Classic Poetry Series

Johan Ludvig Runeberg

- poems -

Publication Date:
2012

Publisher:
Poemhunter.com - The World's Poetry Archive

Johan Ludvig Runeberg(5 February 1804 – 6 May 1877)

Johan Ludvig Runeberg was a Finnish poet, and is the national poet of Finland. He wrote in the Swedish language.

Runeberg studied first in the cities of Vaasa and Oulu, later on at the Imperial Academy of Turku, where he befriended Johan Vilhelm Snellman and Zacharias Topelius. His studies concentrated mainly on the classical languages of Latin and Greek. From 1837 onwards he lived in Porvoo, where he served as professor of Roman literature in the Gymnasium of Porvoo. He was married to his second cousin Fredrika Runeberg, née Tengström, with whom he had eight children and who wrote poems and novels, too.

Many of his poems deal with life in rural Finland. The best known of these is *Bonden Paavo*, (Farmer Paavo, *Saarijärven Paavo* in Finnish), about a smallholding peasant farmer in the poor parish of Saarijärvi and his determination, "sisu" (guts) and unwavering faith in providence in the face of a harsh climate and years of bad harvests. Three times, a frosty night destroys his crops. Every time, he mixes double the amount of bark into his bread to stave off starvation and works ever harder to dry off marsh into dryer land that would not be as exposed to the night frost. After the fourth year, Paavo finally gets a rich crop. As his wife exults, thanks God and tells Paavo to enjoy full bread made entirely out of grain, Paavo instructs his wife to mix bark into grain once more, because their neighbour's crop has been lost in a frost and he gives half of his crop to the needy neighbour.

Runeberg's most famous work is *Fänrik Ståls sägner* (The Tales of Ensign Stål, *Vänrikki Stoolin tarinat* in Finnish) written between 1848 and 1860. It is considered the greatest Finnish epic poem outside the native Kalevala tradition and contains tales of the Swedish War of 1808-09 with Russia. In the war, Sweden ignominiously lost Finland, which became a Grand Duchy in the Russian empire. The poem, which is composed episodically, emphasizes the common humanity of all sides in the conflict, while principally lauding the heroism of the Finns. The first poem "Vårt land" (Our Land, *Maamme* in Finnish) became the Finnish National Anthem. Runeberg is celebrated on 5 February each year.

Adlerereutz

Hvem är den höge mannen där på älfvens strand,
Som skådar öfver fjärdarna och fälten?
Hans skick, hans dräkt, hans läppars trots, hans blickars brand
Och svärdet stålblankt i hans manligt knutna hand,
Allt ger en bild af krigaren och hjälten.
Han står allena, ingen har han när,
Minutligt blott man komma ser och vandra
En ung soldat, som bud till honom bär;
Men framför honom och bakom står här mot här,
Med blod och dödar hotande hvarandra.

Inför hans öga ligger Siikajokis nejd
Så vinterödslig som ett lik på båren,
Och för hans tanke än mer ödslig Finlands fejd
Med återtåg i blygd, med strid och ära väjd
Och ryska härens jubelhån i spåren.
Däraf det mörker, på hans panna bor,
Den skugga, som de ädla anletsdragen
Har öfverhöljt som med ett sorgens flor:
Han ser sitt fosterland, en fattig, skyddlös mor,
Ett offer bli, på söners mod bedragen.

Den man, som detta skådar, skådar allt förödt,
Att svika pliktens bud var ej hans vana;
Han är en man så trofast, något land har födt,
En man, som pröfvat faror, kämpat, segrat, blödt
Som yngling redan under ärans fana.
Du ser ett sinne, som ej bräckts, ej böjts
Af lust, af nöd, af låga eller höga,
Du ser en ande, som i stormar höjts,
Du ser den tappraste bland tappre, Adlercreutz.—
Han har de bilderna för själ och öga.

Och dock så är det han, just han, som nyss befallt
Det dystra sorgespelet börjas åter,
En hopplös färd, en vandring utan rast och halt,
En mistning steg för steg af hemland, ära, allt;
Hvad blott ett brustet hjärta ej begråter.
Ett verktyg för en annan viljas lag,

Ej strid, men flykt han nödgats anhefalla.
Sin trogna här han ordnat ren till slag,
Men nej, den får ej slåss, den måste fly i dag.
Som den har gjort en dag förut och alla.

Han ser dess slutna skaror lösas åter opp,
I spillror söndras ordningen för striden.
Han känner detta folk i hvar brigad, hvar tropp,
Han lefvat deras lif, han hoppats deras hopp
Ej blott i dag, men långt förut i tiden.
Han vet, att denna här ej liknöjd går
De nesans steg; hans bud har föreskrifvit,
Att bitter harm förtynger hvarje spår,
Han vet, att i hvart bröst bor frätande ett sår,
Mer kvalfullt, än om dödens hand det gifvit.

O denna här! Han pröfvat har dess kraft, dess mod
I bättre dagar, längesen förflutna,
Han minns, hur glad för tredje Gustafs blick den stod
Och gick i striden fram och tecknade med blod
Sin bana mellan leder genombrutna.
Ja, det är samma här, han nu för an,
Föryngrad i en ätt, men ej en annan,
Och därför vet han, hvad den vill och kan,
Och därför, när han ser den rygga, mörknar han
Och sänker som af blygd den stolta pannan.

Ren har i vrede Döbeln hunnit tåga af,
Sin tropp till färd syns Palmfelt sammantränga,
Och Gripenberg har sänkt sin segervana glaf.
Hvar stund är dyr. Med storm går öfver istäckt haf
I massor fienden att vägen stänga.
Orörlig dock står Adlercreutz än kvar,
Ännu ett värf har han att öfvervaka:
På älfvens is en bataljon han har;
Den får han ej i gång, den står vid sitt standar
Och viker ej ett enda steg tillbaka.

Den man, som för den, tröttnat att med flykt och skam
Ett slagfält ständigt byta mot ett annat,
Hans återtåg är gjordt, och tyst och allvarsam
Står för sin front han nu, besluten att gå fram,

Om ej, så bli på platsen, där han stannat.
Ej vill han stelna bort i polens snö,
Ej, hellre stupa, värmd af stridens flamma,
Ej vräkas som ett flarn på vredgad sjö,
Nej, känna som en man och sedan manligt dö;
Och truppen, som han för, den vill detsamma.

Det är von Hertzens trupp. Genralen känner den
Och vill ej öfverge sitt folk i nöden:
Hans egen hembygds hyddor fostrat dessa män,
Han kallar, bjuder, ber; men nej, de dröja än,
De trotsa honom, som de trotsa döden.
Hvad under! Brusar han ej upp af harm
Vid detta trots? O nej, han står betagen,
Klar blir hans panna, blicken ljus och varm;
Man ser, en eld är lös i djupet af hans barm,
Och återskenet syns i anletsdragen.

Ett ögonblick, och se, hans eld har breddt sig ut,
Så långt ditt öga hinner, skönjes branden.
Hans ilbud flyga, nya sändas hvar minut,
Och skaror svänga om som skyndat bort förut,
Och Hertzens bataljon har stormat stranden.
Sprängdt är hvart hinder för dess segerlopp,
En mäktig här i hjärtat genombruten,
Och Åbos kämpar skynda mot den opp,
Och Gripenberg för fram sin tavasthuska tropp
Med högt hurra, i täta leder sluten.

Se dessa män! Von Essen djärf, vid svärdet van,
Med Heideman och Ramsay vid sin sida,
Se, hur i språng de rusa fram på blodad plan!
Och Lange, Kihlström, Bremer, Bröijer, Nordensvan
Och tusen än, säg, om de lärt att strida?
Nu ändtligt lösta ur ett hopplöst tvång,
Se de med tjusning ärans kransar viras,
Lång var förnedringen de burit, lång;
Nu har för dem grytt opp en hedersdag en gång,
Och med en bragd för sekler skall den firas.

Förgäfves tapper gör sitt motstånd än en här,
Som själf till denna stund ej motstånd pröfvat.

Rajevskis blixtar skrämma ej: det namn, han bär,
Så skönt, så fruktadt nyss, är dömdt att slockna här,
Sin trollmakt afklädt och sin glans beröfvadt.
Dock än en strid. Hans rader fly, men snart
Med nya massor ses han spetsen bjuda,
Och Finlands kämpar hejda ren sin fart;
Då hörs i fjärran än, men hvar sekund mer klart,
Den stolta Björneborgska marschen ljuda.

Han kommer, Döbeln, på sin vapenbroders bud,
I sträcktåg har han hunnit framom tiden.
Ett jubel hälsat ren hans kända toners ljud;
Nu syns han.—Adlercreutz, som eldad af en gud;
För vid hans sida hans kohort i striden.
En stund blott flammar kampens låga än;
I nästa stund då är den ren förbrunnen,
Och Siikajokis fält är vår igen,
Och flyktens nesa vådd med blod från tappre män,
Och deras första, stora seger vunnen.

Han, som en gång på våra kala drifvor stod
Och kunde för sitt land dock kärlek bära,
Han, som för detta land göt gladt sitt varma blod,
Han, som, då allt gafs bort än, ägde kraft och mod
Att träda fram och rädda Finlands ära,
Han hvilar nu. Den starke har fått frid,
I Sveas trygga jord hans aska gömmes,
Och äfven där han kämpat skönt en strid,
Och ingen skådar än en gryning af den tid,
Då han af Sveas stolta folk förglömmes.

Men om i hjältars land, i sena framtids år,
Hans bragder blekna bortför större minnen,
Om vid hans namn ej mer ett hjärta eldadt slår
Och enslig, obesökt, med nötta runor står
Den graf, hvori han göms, den trogne finnen;
Då har hans lof, hans ära än ej dött,
Då skall hans ande ila öfver hafven
Med stolthet till det land, som honom födt:
Här glöms han aldrig, här har för sitt folk han blödt,
Här skall han lefva, om ock där begravven.

Björneborgarnas Marsch

Söner af ett folk, som blödt
På Narvas hed, på Polens sand, på Leipzigs slätter, Lützens kullar,
Än har Finlands kraft ej dött,
Än kan med oväns blod ett fält här färgas rödt!
Bort, bort, hvila, rast och fred!
En storm är lös, det ljungar eld och fältkanonens åska rullar;
Framåt, framåt led vid led!
På tappre män se tappre fäders andar ned.
Ädlaste mål
Oss lyser på vår bana;
Skarpt är vårt stål
Och blöda är vår vana.
Alla, alla käckt framåt!
Här är vår sekelgamla frihets sköna stråt.
Lys högt, du segersälla fana,
Sliten af strider sen en grånad forntids dar,
Fram, fram, vårt ädla, härjade standar!
Än finns en flik med Finlands gamla färger kvar.

Aldrig skall vår fosterjord
Af våldets makt ur oförblödda bataljoners armar ryckas;
Aldrig ljuda skall det ord,
Att Finlands folk förrådt sin fria bygd i nord.
Falla kan den tappre blott,
Ej rygga för en faras hot, ej svika, böjas och förtryckas.
Falla, sköna krigarlott,
Blif vår, sen för en seger än vi kämpa fått!
Vapen i hand
Och käckt vår ovän nära!
Dö för vårt land
Är lefva för vår ära.
Rastlöst fram från strid till strid,
Ty nu är stunden vår och nu är skördens tid!
Glesnade leder vittne bära
Härligt om mod och bragder, om vårt lands försvar.
Fram, fram, vårt ädla, trotsiga standar!
Omkring dig än din trogna finska vakt du har.

Bröderna

Du nämner mörk en Wadenstjernas namn?
Jag vet, du syftar på en dyster sägen:
Hur, sökande mot lifvets storm en hamn,
Hans broder kom, men stöttes från hans famn
I natt och dimmor åter ut på vägen.

Till Svansföns nejd nå'n gång din kosa ställ;
Där syns en gård, som höga björkar värna.
Vid solljus middag eller kolsvart kväll
Träd in i detta gästfritt öppna tjäll,
Där bor den gamle, Johan Wadenstjerna.

En enkel hjärtlighet, en flärdlös tro
Från första stund skall du hos honom röja
Och känna dig så väl, så full af ro,
Som skulle i ditt eget hem du bo
Och vid din egen faders sida dröja.

Nämn endast ej ett namn, ett namn, som må
Om ock för evigt plånas, ur vårt minne,
Säg allt, och lugn han höra skall därpå,
Men nämn ej ordet Sveaborg, ty då
Är friden bruten och i storm hans sinne.

Allt hvad hans hjärta fordom tjustes af,
Hans folk, hans land, dess trohet, kraft och heder,
Allt, allt, hvad förr hans ande vingar gaf,
För honom sänkts i denna klippas graf,
Förkastadt, skändadt, härjadt, trampadt neder.

Och därför skakas han sen många år
Af grafvens namn, hvar gång han det måst höra,
Och därför bränner i hans själ dess sår,
Och därför reser sig af harm hans hår,
När ljudet Sveaborg blott når hans öra.

Det var en vinterafton, mörk och sen.
Den gamle, utan minnens skuld och utan
En framtids fruktan, satt vid brasans sken

Och hörde lugn, hur stormen ute hven
Och dref i bistra skurar snö mot rutan.

Han satt allena nu. Sin hand han räckt
Nyss till god natt och lämnat sina kära,
När plötsligt han, ur hvilans drömmar väckt,
Såg dörren öppnas och i snöhöljd dräkt
En vandrare hans bonings skygd begära.

Han såg och såg. En rysning genomfor
Hans hjärtas djup, när han den komne kände.
Det var en främling ej, det var hans bror,
Af samma fader född och samma mor,
Den man, som till hans tjäll i natten lände.

Det var den broder, som i forna dar,
Då i sin faders hem de växte båda,
Af syskonskaran honom kärast var,
Det var den ende, som han ägde kvar
Och ej på nitton år fått återskåda.

Dock, ingen skuldlös främling hade dröjt
Så lågt vid dörren, som den komne dröjde,
Och ingen okänd gäst så stum sig böjt,
Så tveksam bidat, sådan bäfvan röjt,
Som den en broder nu för broder røjde.

Ej ord, ej ljud. Minut uppå minut
Liksom för döda komma fick och vandra;
Tills som i bön så stilla dock till slut
Den bror, som kommit, syntes breda ut
På afstånd sina armar mot den andra.

Ett ögonblick var hjärtats språk förstådt
Och tycktes Johan Wadenstjerna skaka,
Det var en kort sekund; när den förgått,
Han vände stel sig bort, med handen blott
Den bjudna famnen visande tillbaka.

Då ljud omsider den förskjutnes röst,
Djup, hemsk och dyster som en suck ur grafven:
'Låt isen smälta, broder, i ditt bröst,

Gif ej förakt åt den, som söker tröst,
Och bryt ej öfver en förkrossad stafven.

Ja, jag har felat. Mig ock ödet födt
Att bära nesans börda af den dagen,
Då finska krigarn gaf sig, förrn han blödt,
Då Sveas stolta borg, förrn kula stött
Mot dess granitvall, fegt blef skänkt och tagen.

Men var jag man att spränga pliktens damm
Och rycka till mig händelsernas roder,
Var jag den starke, som bort träda fram?
Dock, att jag det ej gjorde, är min skam;
Säg så, men krossa mig med hat ej, broder!'

Han slöt, hans panna sjönk, hans stämma dog
Uti en ström af tårar, bittra, strida.
Han hade talat till en broder nog,
Och nu med öppen famn ett steg han tog
Och tycktes af hans famn ett möte bida.

Då höjdes våldsamt gamle Johans barm,
En storm var lös däri af harm och smärta;
Men stum från väggen ofvan stolens karm
Han ryckte ned och höll med säker arm
Till svar en spänd pistol mot brodress hjärta.

Så är den hemska sagan om de två,
Mer mörk kanske, än jag förmått den skildra;
Har du, som hört med fasa nu därpå,
För strängt den stränge dömt, så hör också
Ett ord af frid, som må din dom förmildra.

Det sägs, sen brodren tröstlös vandrat, att
Den hårde brodren sina ögon täckte
Och utan sömn och utan hvila satt
Och grät om kvällen, grät den långa natt
Och grät än som ett barn, när morgon bräckte.

Johan Ludvig Runeberg

De Två Dragonerne

Stål så hette en, den andra
Gick i fält med namnet Lod;
Båda liknade hvarandra
Så i kraft som mod.
Samma trakt vid Saimens stränder
Hade fostrat dem,
Gnabbats hade de som fränder,
Bott i samma hem.

Och dragoner hade båda
Blifvit sen på samma dag,
Delat troget hvarje våda
I hvartenda slag,
Gnabbats än som stridskamrater,
Huggits man mot man,
Allt om äran att i dater
Öfvergå hvarann.

Snart i rykte framom alla
I skvadronen stodo de;
Ingen vågade sig kalla
Bättre, tapprare.
Till korpraler af befälet
Gjordes snart de två,
Men emellan dem blef grälet
Icke slut ändå.

Hvad dem eggat som gemena,
Samma täflan fanns än kvar,
Ännu var alltjämt den ena,
Hvad den andra var.
Båda stodo lika nära
Ett gemensamt mål:
Hvar gång Lod blef nämnd med ära,
Nämndes äfven Stål.

Lyckan svängde dock omsider,
Att den ena seger vann:
Lod gick fri i alla strider,

Stål blef sårad, han
Dömd till hvila på det sättet,
Låg han tyst och led,
Låg som sjuk på lasarettet,
Då kamraten stred.

Långa månar af elände
Hade småningom dock flytt,
Och den tappre återvände
Till sin trupp på nytt;
Men då stod han främst ej mera,
Som han fordom stod;
För hans likar gällde flera,
Och medalj bar Lod.

Stål, han såg kamratens lycka,
Hörde, hur hans rykte steg;
Hvad hans hjärta kunde tycka,
Spordes ej, han teg,
Lät ett ord ej det förråda,
Ej ett anletsdrag.
Nu på ströftåg hade båda
Hållit ut en dag.

Gjordt var allt, som borde göras,
Det blef tid att vända om.
Plötsligt sågs ett stoftmoln röras,
En kosackhop kom.
Lod tog ordet: 'Sväng, ty faran
Skall dock gagnlös bli;
Broder, fem man stark är skaran,
Två blott äro vi.'

Stål, han log ett hånfullt löje
'Du har talat klokt och rätt;
Blöda får du, om vi dröje,
Hittills slapp du det.
Gå, jag möter ensam skocken,
Förrn den hinner oss,
Du, som bär medalj på rocken,
Är för god att slåss.'

Sagdt; sin sabel sågs han skaka,
Sprängde af med stolt förakt,
Och han såg sig ej tillbaka
Sen sitt ord han sagt.
På den harm, kamraten røjde,
Föga akt han gett';
Om han följde, om han drøjde,
Var för honom ett.

Kämpa vill han, icke stanna,
Fram till målet bär hans färd;
Stäppens son med blodig panna
Pröfvar ren hans svärd;
Dödsrop gny, pistoler knalla,
Vän vill hämnas vän;
Midt i skocken, högst bland alla,
Syns dragonen än.

Ändtligt tycks dock lyckan svika;
Segrarn segrar icke mer,
Häst och ryttare tillika
Hafva störtat ned.
Fåfängt än i stoftet brottas
Kämpens starka arm,
Fyra blanka pikar måttas
Mot den fallnes barm.

Stum och bister hotar döden,
En sekund blott öfrig är;
Finns ej mera hjälp i nöden?
Vänta, Lod är där.
Han har kommit, sprängd är ringen,
Sluten kring hans vän;
På den fallne aktar ingen,
Allt är strid igen.

En har stupat af de fyra,
Se, då såras äfven Lod;
Ögonblicken äro dyra,
Strömvis spills hans blod;
Styrkan ren hans arm förlåter,
Segerns hopp har flytt;

Då är Stål på fötter åter
Och i kamp på nytt.

Den blef kort, så ryktet säger;
Samma rykte nämner om
Att till Sandels i hans läger
Lod om kvällen kom.
Lugnt med sin medalj i näfven
Steg dragonen in:
'Gif åt Stål en penning äfven,
Eller tag ock min!'

Johan Ludvig Runeberg

Den Döende Krigaren

Försvunnen var en blodig dag,
Det var på Lemos strand,
De slagnas sista andedrag
Ren tystnat efter hand;
Det mörknade kring land och haf
Och lugn var natten som en graf.

Vid brädden af den dunkla våg,
Som skådat dagens strid,
En gammal krigare man såg,
En man från Höglands tid;
Hans panna låg mot handen stödd,
Hans kind var blek, hans barm förblödd.

Ej kom en vän, som kunde få
Hans sista afskedsord,
Ej var den jord, han blödde på,
En älskad fosterjord.
Hans hembygd Volgas bölja skar;
En hatad främling här han var.

Hans öga lyftes opp ibland,
Fast slocknande och matt.
På samma slätt, på samma sand,
Helt nära där han satt,
En halft förstelnad yngling låg;
Han såg på honom, när han såg.

När kulan hven, när striden brann,
När bådas blod rann varm,
Med vredens eld de mött hvarann
Och pröfvat svärd och arm.
Nu sökte ej den unge strid,
Nu höll den gamle kämpen frid.

Men natten skrider mer och mer,
Man hör ett årslags sus,
Och månen går ur moln och ger
Den hemska nejden ljus;

Då syns en julle tätt vid strand,
En ensam flicka rör i land.

En fridlös vålnad lik, hon steg
I spår, där döden gått.
Hon gick från lik till lik och teg,
Hon tycktes gråta blott.
Med häpnad hennes tysta tåg
Den gamle, väckt ur dvalan, såg.

Dock mera mildt med hvar minut,
För hvarje steg, hon tog,
Och mera tankfullt än förut
Hans sorgsna öga log.
En aning grep hans hjärta visst,
Han tycktes veta, hvad hon mist.

Han tycktes vänta: och hon kom,
Som om ett bud hon hört,
Så tyst, så lugnt, så visst, som om
En ande henne fört.
Hon kom. Vid nattens bleka sken
Hon såg den fallne svensken ren.

Hon såg, och ropte högt hans namn,
Det kom ej svar igen;
Hon sjönk emot hans öppna famn,
Men slöts ej mer af den.
Hans genomstungna bröst var kallt,
Och stumt var allt, förvissnadt allt.

Då, säger sångmön, föll en tår
Uppå den gamles kind,
Då talte han ett ord, hvars spår
Försvann i nattens vind,
Då stod han upp, ett steg han tog
Och hann till flickans fot och dog.

Hvad sade väl hans sorgsna blick,
Hans ord, ej tydda än?
Den tår, som ur hans öga gick,
Hvad mening låg i den?

Och när till flickans fot han hann
Och föll och dog, hvad tänkte han?

Var det för hjärtats frid kanske,
Han höjde än sin röst?
Var det en bön, han ville be
Till ett försonligt bröst?
Begrät han mänskans hårda lott
Att plåga och att plågas blott?

Han kom från ett fientligt land
En oväns svärd han bar;
Dock fatta, broder, rörd hans hand
Och minns ej, hvad han var;
O, blott på lifvet hämnden ser,
Vid grafven hatar ingen mer.

Johan Ludvig Runeberg

Den Femte Juli

'Nu lyser julisolen klart,
Mitt sinne stäms så underbart
I denna morgonstunden;
Kom, yngling, om du vill som jag,
Kom, låt oss andas några drag
Af sommarluft i lunden;
Det är i dag en högtidsdag.'

Den gamle knekten talte så,
Sköt nätet bort, stod upp att gå
Och tog mig tyst vid handen;
Och genom byn vi följdes åt
Och öfver ängens blomsterstråt
Till blåa sjön och stranden,
I pärlor klädd af daggens gråt.

O, hvilken himmel, hvilken jord!
Den gamle talte ej ett ord,
Han tycktes blott betrakta.
En tår föll å hans kind ibland
Omsider tryckte han min hand
Och log och sporde sakta:
'Så kan man dö för detta land?'

Jag teg. En blick ur hjärtat var
Mitt enda, lättförstådda svar,
Han sökte ej ett annat.
Och tystnad rådde en minut,
Han såg kring nejden som förut
Från kullen, där vi stannat;
Då tog han ord, då brast han ut:

'Ja, yngling, här från denna strand
Du ser ett stycke af det land
Som fosterland du kallar:
Skönt som vid Virdois sjöar här
Är det kring Saimens tusen skär
Där Vuoksens bölja svallar,
Där Imatra i skum sig klär.

Och stod du nu längst upp i nord,
Du såg en lika härlig jord
Ifrån dess fjällar höga;
Och om den flacka kust du såg,
Som sköljs af Bottenhafvets våg,
Låg Finland för ditt öga
Och tände kärlek i din håg.

Men vet du, hvad jag syftar på
Kan du den tysta tår förstå,
Som i mitt öga sitter?
Och denna dag, säg, anar du,
Hur den kan vara mig så ljuf
Och likafullt så bitter?
Det är den femte juli nu.

En dag gryr opp, en dag förgår;
Hur många lämnar ens ett spår,
När den från oss är tagen?
Den femte juli, ack, den drog
Ej spårlöst bort, jag minns den nog
Sen sjutton år den dagen.
Det var den dag, då Duncker dog.

Här fanns ett folk i Suomis land,
Det finns ännu: vid sorgens hand
Det lärt att bära öden,
Det känner intet offer svårt,
Dess mod är tyst, dess lugn är hårdt,
Dess trohet trotsar döden,
Det är det folk, vi kallar vårt.

Du ser det i dess hvila, du,
Det härjas ej, det störs ej nu,
Dock kan för det du flamma;
Jag såg det i dess pröfningstid,
I frost, i svält, i storm, i strid,
Jag såg det då detsamma;
Hvad, tror du, kände jag därvid?

Jag såg det blöda dag från dag,

Jag segrar såg och nederlag,
Men ingen såg jag svika;
I bygder, där ej sol gick opp,
Stod kämpen än med ishöljd kropp
Och nekade att vika,
Fast utan hem och utan hopp.

Hvad tålamod, hvad mannamod,
Hvad kraft i hug, hvad eld i blod,
Hvad lugn i skiften alla,
Hvad bragder kräfdes ej af den,
Som detta folk, som dessa män
Sin hjälte skulle kalla
Och dyrka efter döden än?

Men fråga, om du träffar på
En veteran från kriget då,
En af de tappras skara,
Spörj, om han kände dock en man,
Som priset öfver alla vann
Och trofast skall han svara:
'Ja, herre, Duncker hette han.'

Och utan höga anors lån
Kom denne man, en hyddans son,
Från obemärkta trakter
Och vann en storbet, knappast drömd,
Blef landets stolthet, blef berömd
Som starkast bland dess vakter
Och blir i Finlands tid ej glömd.

Och denna äras rena glans,
Hans kärlek gjorde den till hans,
Hans varma hjärtas låga.
Sin fosterjord han trohet svor,
För den som för en brud, en mor
Sitt allt han ville våga,
Med denna kärlek blef han stor.

Han föll; och dock, hvad härlig lott
Att dö som han, sen så man fått
Sitt lif med ära hölja!

Det är att trotsa glömskans sjö,
Att lyftas som en grönklädd ö
Ur djupet af dess bölja;
Det är att dö, och dock ej dö.

Nu stråla blomsterprydt, o land,
Höj öfverallt en löfrik strand
Ur sommarvarma vågen,
Låt rodna dina fjällars topp,
Låt skimra dina strömmars lopp
Och slå mot himlabågen
I glans ditt Saima-öga opp!

Att minnet, när på denna dag
Det nämner Dunckers namn som jag,
Kan stolt till dig sig vända
Och säga: 'Se, så härligt log
Det land, som hjältens kärlek tog;
Säg, kan det hjärtan tända?
Det var för denna brud, han dog'.'

Johan Ludvig Runeberg

Döbeln Vid Jutas

Herr prostén talte: 'Döbeln är en hedning,
Förtappad är han evigt, om han dör.
Jag kommer, varnar, bjuder tröst och ledning,
Och han, han ligger tyst en stund och hör:
Då reser han sig plötsligt upp i sängen:
'Drif ut prelaten', ropar han åt drängen,
'Och akta dig, om han släpps in härnäst!'
Är det ett språk af en, som nalkas döden?
Dock, han må svara själf för sina öden,
Jag har gjort nog som människa och präst.'

Så talte vid sitt middagsbord, det rika,
Herr pastorn, där han satt i all sin ståt,
Han talte så och drog en suck tillika
Och skar en bit af steken än och åt.
Men på sin bädd låg Döbeln tård af plågor,
Hans barm sågs kämpa, ögat brann i lågor,
Och feberflammar färgade hans hy.
I sträcktåg nyss hans skaror norrut ilat,
På tvenne dygn, de sista, icke hvilat;
Själ f var han kommen till Nykarleby.

Han led af pulsens brand, men i sitt sinne,
En eld, mer tärande än den, han bar;
Såg man hans öga, røjde sig där inne
En oro djupare, än feberns var,
Han räknade hvar stund, som hann förlida,
Han tycktes lyssna, vänta, ängsligt bida,
Och ofta var hans blick på dörren fäst.
Den uppläts, flärdlös trädde genom salen
En yngling fram till bädden, till genralen;
Och Döbeln talte till sin unga gäst.

'Herr doktor, flärd är mycket, som vi dyrke,
Och bland fritänkare är jag visst en;
Två ting dock lärt mig akta läkarns yrke:
Min bräckta panna och min vän Bjerken.
Hvad ni förordnat, har jag därför tagit,
Har som ett barn här legat och fördragit

Det batteri, ni radat på mitt bord.
Jag vet det väl ni följer konstens lagar:
Men binda de mig här för timmar, dagar,
Så bryt dem som en man, det är mitt ord.

Jag vill, jag skall bli frisk, det får ej prutas,
Jag måste upp, om jag i grafven låg.
Lyss, hör, ni hör kanonerna vid Jutas;
Där afgörs finska härens återtåg.
Jag måste dit, förrän min trupp är slagen.
Skall vägen spärras, Adlercreutz blir tagen?
Hvad blir, du tappra här, ditt öde sen?
Nej, doktor, nej, tänk ut en sats, min herre,
Som gör mig för i morgon sjufaldt värre,
Men hjälper mig i dag på mina ben!'

Den unge läkarn hörde mulen ordet,
Dock plötsligt fick hans ädla anlet dag;
Han sänkte lugnt, helt lugnt, sin arm mot bordet
Och strök det tomt uti ett enda drag.
'Nu, herr genral, gör ej min konst er hinder.'
En högre rodnad flög på Döbelns kinder,
Och upp han sprang, fast sviktande och svag:
'Ha! Tack, min unge vän, en kyss på pannan!
Ni har förstått mig, ni, som ingen annan;
Ni är en man, och så är äfven jag.'

Vid Jutas hade skotten tystnat alla,
Sen döden gjort där ren sin första skörd,
Den finska truppen, färdig blott att falla.
Ej segra mer, stod bruten, spridd och störd;
Ett anfall var tillbakakastadt bara,
Och Kosatschoffski ordnade sin skara,
Beredd att allt förkrossa med ett nytt.
En dyster stillhet rådde under tiden,
Som då en åsksky, nyss från hvalfvet skriden,
Står dubbelt hotfull åter, där den flytt.

Hvem skulle samla våra glesa leder,
En återstod från dyra segrars dar?
Af mod, af kraft, af guldren tro och heder
Fanns nog, men ordnarn borta var.

Den man, som tändt vårt hopp i nödens tider,
Som fört i hundra blodigt sköna strider
Sin tappra björneborgska skära an,
Han skulle nu ej se dess sista öden,
Hans veteraners lugna gång mot döden,
Den skulle slumpen leda, icke han.

Det glömmes ej, du var dock där tillstädes,
Du, som så ofta sågs i stridens lek,
Du, vid hvars namn det fosterland än glädes,
Som djupt har sörjt ditt öde, tappre Eek!
Men du och dina ädla vänner alla,
I kunden kämpa, icke så befalla;
Det var hans konst, den sjukes, endast hans.
Du stod där, du, men stum, med klingan dragen,
Kall bidde Kothén, slutén red Grönhagen,
Blott Konow svor, och bister röt von Schantz.

Gif akt, tyst, hör! Det ljud hurra på höjden.
En man till häst syns nalkas. Hvem är han?
Hör, hvilken storm af rop! Hvad vållar fröjden,
Som brusar jublande från man till man?
Hurra, hurra far öfver fält och kullar,
Det slukar massor, vidgas, växer, rullar
Som en lavin af röster ned mot dala.
Ha, han har kommit, han och ingen annan,
Den lilla mannen syns med band om pannan,
Den ädla, tappra, varma generaln.

Han bjuder tystnad. Hör hans röst! Han ropar
Till detta folk, som striden nyss förspred;
Han rider fram, de sluta sig, hans hopar,
Och det blir skick på nytt från led till led.
I täta rader blixtra ren gevären,
Den svartnade, i trasor klädda hären
Står ordnad, hotfull, fruktansvärd igen;
Den har ej mer blott döden att förbida,
Den tänker segra nu, ej endast strida;
En annan ande hvilar öfver den.

Men Döbeln reds fronten af sin skara,
Sen han den åter stark och tryggad fann,

Hans skarpa öga tycktes öfverfara
Hvar trupp, hvar rote, hvarje enskild man.
Det syntes klart för alla, svensk som finne,
Att stora planer hvälfdes i hans sinne,
Och slukar han mer, än han var van;
Dock var han ovant mild också den dagen,
Och ofta ljusnade de bistra dragen
Mot någon välkänd, trumpen veteran.

En sådan stod då i din trupp, von Kothén,
Det var korpralen numro sju, Standar.
Han stod med söndrig sko på ena foten,
Den andra foten blödde och var bar.
Då Döbeln hann den gamle, sågs han stanna.
Med blicken mörk, med handen på sin panna,
Besåg han stum den gråa krigarns skick.
'Du var dock med', så talte han omsider,
'På Lappos slätt, vid Kauhajokis strider
Är det den lön, du för vår seger fick?'

'Herr general', så svarte veteranen,
'Se här är det gevär, ni själf mig gaf.
Ännu är pipan utan fel, och hanen
Ger eld som fordomdags, det är nog af.
Att jag är dåligt klädd, lär ingen klandra;
Man är ej sämre, då man är som andra,
Och dräkten är ej mannen, vill jag tro.
Skodd eller oskodd gör till saken ringa;
Sörj ni blott för att vi få stå, ej springa,
Så hjälper nog sig foten utan sko.'

Och Döbeln talte icke mer men höjde
Af aktning hatten vid den gamles ord.
Så red han hän till Brakels trupp; där dröjde
På nytt han nu, han såg trumslagar Nord.
Det var en gubbe, känd sen åttiåtta;
Nu var han stel i armen utan måtta
Och kunde föga mer en hvirfvel slå;
Men fast han sällan släpptes till paraden,
Stod han, där blod det gällde, med i raden.
Till honom talte generalen så:

'Kamrat, får du då aldrig nog af slagen?
Finns ingen yngre här till hands än du?
Här har du stått och styfnat hela dagen,
Hur vill du röra dina pinnar nu?'
Den tappre hörde halft förtrytsam orden:
'Herr general, väl är jag gammal vorden,
Och att som pojkar drilla blir mig svårt;
Men att ha kraft armen, det är summan.
Skrik ni som Armfelt: 'Marsch, framåt, rör trumman!'
Och Nord slår trögt sin hvirfvel, men slår hårdt.'

Och Lappos hjälte log och räckte handen
Åt mannen från den tappre Armfelts dar.
Så red han hän och kom till ån, till stranden
Där Gyllenbögels frikår uppställd var.
Där stod en yngling, nyss från plogen tagen;
Generalen såg de bleka anletsdragen,
Höll in sin häst och röt med vredgad ton:
'Hvem är du, bonde? Säg, hvad gäller nöden?
Har du ej lärt dig än förakta döden,
Din kind är hvit som snö, är du pultron?'

Men ynglingen steg fram och höjde armen
Och ref sin slitna gråa tröja opp.
Då lyste fram ett blottadt sår ur barmen,
Och frisk en ström af blod i dagen lopp.
'Det fick jag, herr genral, här nyss i striden.
Jag blödt kanske för mycket under tiden,
Och därför har min kind ej rodnad mer;
Dock kan jag än de tappres antal öka,
Jag låg väl fallen, men låt mig försöka,
Jag har fått kraft på nytt, sen jag såg er.'

Då bröt en tår ur Döbelns stolta öga:
'Välan då, ädla folk, till strid, till slag!
Jag har sett nog, att tveka båtar föga,
Vår kamp blir skön, i dag är Döbelns dag.
Spräng af, herr adjutant, vår skörd är mogen;
Befall på höjd, på slätt, längs bort i skogen
Vår hela front, att den sig framåt rör.
Ej här, där borta må vi pröfva svärden:
Med dessa trupper kan man trotsa världen,

Man väntar ej med dem attack, man gör.'

Längs linjen hördes snart ett jubel skalla:

'Framåt, framåt till seger eller död!'

En åska var, Standar, din röst för alla,
Och gamle Nord slog trumman, att det ljöd,
Och ynglingen med barmen sönderskjuten,
Gick fram på slätten, med hans blod begjuten,
Och främst red Döbeln själf med draget svärd.
Och innan kvällen hann sin skugga sända,
Var ryska styrkan kastad öfver ända,
Och räddad Adlercreutz och fri hans färd.

Och krigets skaror hade ren försvunnit
Ifrån den nejd, där först de mött hvarann;
Men på det fält, där striden hetast brunnit,
Stod kvar i kvällens sena frid en man.
Invid hans sida var hans stridshäst bunden.
Han stod där ensam i den hemska runden
Bland lik och spillror på en blodstänkt jord.
Långt, långt i fjärran hördes segerfröjden;
Den bleka mannen såg med lugn mot höjden,
Och från hans läppar ljödo dessa ord:

'En plikt är fylld, de segra, mina leder;
Ett värf är öfrigt, äfven det är mitt,
Fritänkare jag nämns, det är min heder;
Friboren är jag, och jag tänker fritt.
Dock vet jag, att hvarthelst min tanke hunnit,
Har ytterst dig den sökt och dig blott funnit,
Du, i hvars vilja lifvets banor gå.
Det är till dig jag blickar mot det höga;
Här, där blott döden ser med slocknad öga,
Kan utan vittnen jag dig tacka få.

Du skänkt mig åter fosterland och vänner
Den stund, vårt hopp var djupt i mörker sänkt;
Du skådar allt, rannsaka, hvad jag känner,
Och se, om jag vet skatta, hvad du skänkt!
Må slafven för sin Gud i stoftet ligga;
Jag kan ej krypa, har ej lärt att tigga,
Jag söker gunst ej och begär ej lön.

Jag vill blott glad inför ditt anlet stanna
Med eldadt hjärta och med upprätt panna,
Det är min manliga, min fria bön.

Du gaf mig kraft att stridens massor hvälfva
I omotståndlig fart från trakt till trakt;
Min kropp är bräckt, och mina lemmar skälfva,
Hvad hade jag förmått af egen makt?
Ja, jag har segrat. Kringhvärfd, innesluten,
Ser Finlands här en väg till räddning bruten,
En ban till bragder öppnad genom mig
Dock är det du, blott du, som frälst oss alla,
Min Gud, min broder, hur jag dig må kalla,
Du segergifvare, jag tackar dig.'

Så talte mannen, och hans öga sänktes,
Han steg till häst och syntes snart ej mer;
Och dagen slöts, och nattens tårar stänktes
På dödens skuggomhöljda skördar ner.
O fosterland; hvem spanar dina öden?
Förborgadt är, om lyckan eller nöden
En gång skall röjas i din framtids drag,
Men hur du jublar då, men hur du klagar,
Skall ständigt dock bland dina skönsta dagar
Du minnas denna, minnas Döbelns dag.

Johan Ludvig Runeberg

Fältmarskalken

Glad i Frantsila ett jubel
Ljöd från Cronstedts lägerställen;
Bud om Siikajokis seger
Hade hunnit dit om kvällen.
Och man drack i spridda gillen
För sitt fosterland, det kära,
För dess första skymt af lycka,
För dess ändtligt frälsta ära.

Tvenne tappra veteraner,
Öfverstelöjtnanter båda,
Gamle Christiernin och Lode,
Fick man där tillsamman skåda.
Jämlik dem, vid deras sida
Höjde Aminoff sin hjässa,
Och en ring af yngre kämpar
Hade slutit sig kring dessa.

Och man språkade vid glaset,
Talte fritt om hvarjehanda;
I en sådan krets behöfde
Ingen man sin tunga banda:
Allt det svaga hos befälet
Kunde utan våda klandras,
Och bland stolta namn, som nämndes
Ljöd marskalkens framför andras.

Aflecht han, som främst i striden
Slöt vid Revolaks sin bana,
Talte muntert: 'Skål för Klingspor!
Bröder, han har ändrat vana;
Lustigt skall det bli att skåda
Hur han lyfter nu sin panna;
Sen han trafvat genom landet,
Har han ändtligt vågat stanna.'

En af Cronstedts adjutanter,
Löjtnant Reiher, föll i talet:
'Den, som sagt, att Klingspor stannat,

Han har talat förbannat galet,
Adlercreutz det var och Hertzen,
Som slog knut uppå vår nesa;
Fältmarskalken var som vanligt,
Ren för fan i våld på resa.'

Major Furumarck tog ordet:
'Det är kungen som har felet;
Hvarför har han satt i nåder
Denna lumpna trumf i spelet?'
Ladau sade: 'Du är jäfvig
Att marskalkens värde mäta;
Du har hjärta, han har mage,
Du vet dö, och han blott äta.'

Ehrnrooth talte: 'Låt oss minnas,
Hvar han lyst i sina dagar;
Det är ej i magasiner
Man blir varm för ärans lagar.
Klingspors hjälteben har burit
Uppför kommissariatet,
Hvem vill undra, om han älskar,
Icke striden nu, men fatet?'

Tigerstedt, den finske gossen,
Han, som Aflechts öde hade,
Bet tillhopa sina tänder
Och bröt ut i harm och sade:
'Det är sant, han är en främling,
Har ej växt i våra dalar,
Han förstår ej våra seder,
Ej det språk, vår tunga talar;

Men vårt land, det har han skådat,
Han har sett dess skär och öar,
Sett som vi från våra höjder
Dessa tusen, tusen sjöar,
Utan Gud och utan hjärta
Måste dock den mänska vara,
Som ej tjusas in i döden
Af att detta land försvara.'

Christiernin såg upp mot Lode:
'Hör du, broder, på de unga?
Klingspor har som vanligt åter
Råkat ut för deras tunga.
Sälla må vi väl oss prisa,
Om vi falle, om vi blöde;
Det är annat än att drabbas
Af vår arma marskalks öde.'

Gamle Lode, barske herren,
Hade sutit tyst vid talen;
Nu blef gubben röd i synen
Och stod högre upp i salen,
Drack sitt fyllda glas i botten,
Stötte det med kraft i bordet,
Fick sin hatt inunder armen
Och tog harmfull så till ordet:

'Jag går bort från detta gille,
Andra må här ha sin gamman.
Klingspor får man höra klandras
Hvar man helst må råka samman.
Fältmarskalken, fältmarskalken,
Annat finns ej i språklådan;
Det är skam, att tappra män
Täckas tala om en sådan.'

Johan Ludvig Runeberg

Fänrik Stål

Till flydda tider återgår
Min tanke än så gärna,
Mig vinkar från förflutna år
Så mången vänlig stjärna.
Välan, hvem följer nu mitt tåg
Till Näsijärvis dunkla våg?

Jag lärde känna där en man,
Soldat för länge sedan,
Nu ägde fänriks titel han,
Men lyckan var i nedan.
Gud vet det, hur han kom en dag
Att bo i samma gård som jag.

Jag såg mig då som en person
Med få, ja, inga brister,
Jag var student, på kondition,
Och kallades, magister;
Mitt 'mensa' gaf mig öfverflöd,
Den gamle åt på nåd sitt bröd.

Jag rökte 'Gäfle vapen' jag
Och hade sjöskumspipa;
Den gamle skar af blad sitt slag,
Då han ej var i knipa;
I sådant fall blef mossa blott
Hans nötta masurhufvuds lott.

O tid af guld, o lif blott tändt
För nöjet och behagen,
Då man är ung och är student
Och har fullt opp för dagen
Och ingen annan sorg försökt,
Än att mustaschen växer trögt!

Hvad visste jag af andras nöd,
Jag blott min glädje kände;
Min arm var stark, min kind var röd,
Och alla pulsar brände.

Jag var så yr, jag var så ung,
Och stolt som jag var ingen kung.

Men fänrik Stål satt utan knot
Förgäten i sin koja;
Han sög sin rök, han knöt sin not
Och lät oss andra stoja.
Vasserra, mot en sådan en
Hvad man sig tyckte vara re'n.

Det var min höga lust att se
Den kantiga figuren,
Hans styfva skick, hans anlete,
Hans rock, så ovant skuren,
Hans örnenäsa mest ändå
Med brillor utan skalman på.

Jag gick till gubben ofta ned
Att gunstigt gyckel drifva.
Det var min fröjd, när han blef vred
Och kom sitt nät att rifva,
Då jag fick nålen ur hans hand
Och knöt en lycka falskt ibland.

Han sprang då ofta upp burdus
Och dref mig utom knuten;
Ett vänligt ord, en doft kardus,
Och fred var åter sluten.
Jag kom igen, som förr jag kom,
Och gjorde samma narri om.

Att äfven gubben haft sin dag,
Då han var ung i världen,
Att han gått flere steg än jag
Och pröfvat mer på färden,
Var jag för höglärd att förstå,
Det kom ej för min tanke då;

Ej att han stått med svärd i hand
Och glad sitt hjärtblod gifvit
För detta samma fösterland,
Som nu så kärt mig blifvit.

Jag var så yr, jag var så ung,
Han fänrik var, jag mer än kung.

Men hur det hände sig en gång,
Fann jag mig mätt af ruset.
Det vinter var, min dag blef lång,
Fast den var kort till ljuset;
Det var så ovant mot förut,
Jag ville aldrig få den slut.

Jag tog den första bok, jag fann,
Blott för att döda tiden,
Det var en skrift af onämnd man
Om sista finska striden;
Den låg där häftad, som på nåd,
Bland husets bundna bokförråd.

Jag tog den på mitt rum och satt
Och bläddrade i bladen,
Jag vet ej, hur jag så fick fatt
På Savolaks-brigaden,
Jag läste en rad, läste två,
Mitt hjärta började att slå.

Jag såg ett folk, som kunde allt,
Blott ej sin ära svika,
Jag såg en här, som frös och svalt
Och segrade tillika;
Mitt öga flög från blad till blad,
Jag velat kyssa hvarje rad.

I farans stund i stridens brun
Hvad mod hos denna skara!
Hur kunde, arma fosterland,
Du dock så älskadt vara,
En kärlek få, så skön, så stark,
Af dem du närt med bröd af bark!

Min tanke genom rymder lopp,
Som förr den aldrig spanat,
Ett lif gick för mitt hjärta opp,
Hvars tjusning det ej anat,

Min dag flög som på vingar bort
O, hvad min bok mig syntes kort!

Den slöts, och kvällen likaså,
Dock glödde än min låga,
Jag fann så mycket återstå
Att forska om och fråga,
Så många dunkla föremål.
Jag gick till gamle fänrik Stål.

Han satt på samma plats som förr
Och samma syssla skötte.
Jag såg, att ren i stugans dörr
En missnöjd blick mig mötte;
Det var, som om han frågt där vid
Får man ej ens till natten frid?

Men annat var det nu med mig
Jag kom med ändradt sinne:
'Jag läst om Finlands sista krig
Och äfven jag är finne.
Min håg blef tänd att höra mer,
Kanhända får jag det af er?'

Så var min hälsning gubben såg
Förvånad upp från noten.
En glans uti hans öga låg,
Som om han stått för roten:
'Jo, därom kan jag ge besked;
Om herrn så vill, ty jag var med.'

Jag satte mig på sängens halm,
Han började berätta
Om Dunekers eld, om kapten Malm,
Om mången bragd för detta;
Hans blick blef ljus, hans panna klar,
Jag glömmar ej, hur skön han var.

Han sett så mången blodig dag,
Så många faror delat,
Ej segrar blott, men nederlag,
Hvars sår ej tid har helat;

Så mycket, som ren världen glömt,
Låg i hans trogna minne gömdt.

Jag satt där tyst och hörde på,
Och intet ord förspilldes,
Och natten hunnit hälft förgå,
När jag från honom skildes;
Han följde mig till tröskelns rand
Och tryckte gladt min bjudna hand.

Sen sågs han aldrig mera nöjd,
Om han ej mig fick skåda;
Vi delte sorg, vi delte fröjd,
Vi rökte vapnet båda.
Nu var han gammal, jag var ung,
Jag blott student, han mer än kung.

De sägner, här i sång jag satt,
Från gubbens läpp de stamma,
Jag hört dem mången stilla natt
Vid pärtans matta flamma.
De tala några enkla ord,
Tag mot dem, dyra fosterjord!

Johan Ludvig Runeberg

Fänrikens Marknadsminne

'Gode vänner, män och kvinnor, finns här någon, som mig hör,
Som vill lyssna till en visa af en gammal granadör?'
Så begyntes sången, yngling; ord för ord jag minns den än;
När jag sist var rest till staden, hörde jag på torget den.

Det var marknad; folk och varor mötte ögat, hvart man såg,
Folket var ej gladt att skåda, och för köp var ej min håg.
Sen jag tanklös gått och vandrat, kom jag till ett hörn till slut
Där en vagn i trängseln stannat några ögonblick förut.

Om med afsikt så den hejdats, om af tvång, det vet jag ej;
Kusken höll, och framför spannet röt åt hopen en lakej.
Men i vagnen satt en herre, vårdslöst mot suffletten stödd,
Sobelbrämad var hans kappa, och hans barm var stjärnbeströdd.

Och jag såg och såg. Ett minne vaknade från forna dar.
Dessa anletsdrag jag skådat, tänkte jag, men när och hvar?
Jo, vid Lappo, jo, vid Salmis stod han bland de tappres tal
Men han var kapten den tiden, nu är han en hög general.

Och förändrad var han mycket, ej likväl af åren blott,
Mer af denna stolta prägel, han på lifvets höjder fått.
Var det högmod? Kanske icke; i hans min, hans skick, i allt
Låg ett drag af lugn tillika, fast förnämt och stelt och kallt.

Glad det var mig städs att råka en kamrat från krigets tid,
Men på denne såg jag bara, hjärtat blef ej varmt därvid.
Yfs, jag tänkte, lys och stråla; förr var du bland oss också,
Mindre stolt, men bättre smyckad var du när du blödde då.

Nu ljöd sången, skrällde plötsligt orden, som jag nämnde här,
Genom marknadssorlet trängde stämman, darrande och skär:
'Gode vänner, män och kvinnor, finns här någon, som mig hör,
Som vill lyssna till en visa af en gammal granadör?'

Jag var en, som ville lyssna, en af granadörens sort,
Och jag vände mig i stillhet från den höge herren bort,
Styrde några steg åt sidan genom trängseln tyst min gång
Och kom fram till gamle knekten, där han satt och sjöng sin sång.

Högrest, men med blottadt hufvud på en trappas steg han satt,
Med den vänstra handen höll han öfver knät sin slitna hatt.
Denna hand fanns kvar att sträckas mot en unnad gåfva än,
Men den högra, den var borta; kriget hade skördat den.

Och han sjöng för menigheten, hvem som ville höra på.
Skräl var sången, priset ringa, hans publik var likaså.
Närmast honom kring hans trappa stodo i förtroligt lag
Några trasigt klädda pojkar och en glad student och jag,

Men han sjöng om höga minnen, dar, som strålat längesen,
Hjältar, gömda nu i grafven, bragder, halft förgätna ren.
Det var Finlands kamp, han sjöng om, fosterlandets sista strid,
Våra segrars, våra sorgers och vår äras gyllne tid.

'Jag har stått för kulor', sjöng han, 'uti sex och tretti slag,
Kunnat tåla köld och hunger, kunnat vaka natt och dag;
Jag har varit man i ledet, fast jag nu förskjuten är,
Har min bättre arm i Ume och den andra bräcklig här.

Finns här bland ett yngre släkte någon enda, som var med,
Då det ljöd: 'Till vapen, männer, det är slut med landets fred!'
Då fanns eld i mannasinnen, då var allt på annat vis,
Då brann också detta hjärta, som rätt nu är kallt som is.

Tavasthus, jag kan ej glömma, hur i månans sken du låg,
När från Hattelmalas höjder jag dig första gången såg!
Sen var stunden, bister kvällen, jag var trött af dagens färd,
Men jag sökte nu ej hvila, tänkte ej på tak och härd;

Nej, till dina fält och isar stod min längtan denna gång,
Där fanns mer än härd och flamma, mer än hvila natten lång,
Där fanns Finlands här församlad, ung och modig, stark och fri
Och på oss såg fosterlandet och på fosterlandet vi.

Ära öfver gamle Klercker, evig ära kräfver han!
Mångbepröfvad, sjuttiårig, var han än soldat och man.
Ja, jag minns hans hvita hufvud, där bland rotarne han red
Och med ögon som en faders såg på sina gossar ned.

Med sex tusen söner kring sig, lika stark som fienden,

Ville han med fröjd och ära göra front i lifvet än.
Tvekan fanns ej, fruktan fanns ej, allas längtan var att slåss,
Och vi litte på hvarandra, vi på honom, han på oss.

Då kom Klingspor, fältmarskalken, stolt som majestätet själf,
Med två hakor och ett öga och af hjärta knappt en hälft,
Då kom Klingspor, tog befälet med sin höga titels rätt
Och gaf order, han som Klercker, men hans order var reträtt.

Natt, på drifvan genomvakad, stjärnenatt vid Tavasthus,
Än, sen många år förflutit, står du för mitt sinne ljus,
Fast vår trohet blef besviken, fast vårt hopp blef slaget kull,
Fast vår seger blef en dröm blott för en hjärtlös veklings skull.

När skall han sitt dåd förklara, när skall han till ansvar stå
För de steg, han tog tillbaka, då han kunnat framåt gå,
För den nesa, som han fäste på vårt rykte, på vårt mod,
För de tårar, dem vi göto, då vi bort fä gjuta blod?

Sveko vi vid Siikajoki, när det ändtligt gällde sen,
Låg vid Revolaks vår styrka ej i armar, men i ben?
Adlercreutz har kunnat svara, Cronstedt ock och andra fler
Men de tappre, hör jag, finnas, där de icke svara mer.

Jag har nämnt de stora båda, ära, ära öfver dem!
Många deras vederlikar gått som de till fridens hem.
Döbeln hvilar, Duneker hvilar; spörjs det nu om deras tid.
Får som här till vittne duga en förgäten invalid.

Hvarför fick jag icke falla, där så mången hjälte föll,
Där den käcka finska hären sina högtidsstunder höll,
Där vår ära lyste klarast, där vår lycka blidast var,
Under Siikajokis, Salmis, Alavos och Lappos dar.

Ej jag tvungits då att tåga högt mot nordens snö på nytt,
Ej att se vår segerglädje snart i mörk förtviflan bytt,
Ej att sörja tusen bröder, bittert dömda innan kort
Att på Torneås isar stelna och vid Kalix skänkas bort.

Hårda slut på våra mödor, tunga afsked från vårt land!
Dock jag kom med några andra än till Västerbottens strand.
Sen jag där med trofast kärlek blödt den svenska sanden röd,

Sitter nu jag här på torgen, sjunger för en smula bröd.

Gud bevare fosterlandet! Ringa är allt annat sen;
En soldat skall kunna mista lif och lycka, arm och ben.
Gud bevare fosterlandet, det är summan af min sång,
Så, fast andra ord förbytas, slutar jag den hvarje gång.'

Och han uppstod, granadören, gick bland menigheten kring,
Fick en slant af en och annan, af de fleste ingenting;
Och så kom han fram till vagnen, där den höge herren satt.
Böjde djupt sitt gråa hufvud och stack fram sin slitna hatt.

Höge herren, generalen, klädd i glitter, bjäfs och band,
Blef då mörk och ryckte häftigt hatten ur soldatens hand,
Såg på honom, såg på folket, såg och inom en minut
Låg den gamles skatt af slantar slagen öfver torget ut.

Häpen stod där granadören, men generalen tog till ord:
'Jag har hört din sång, jag kämpat såsom du för samma jord.
Att jag äger detta minne i min ålders höst ännu
Ser du, jag ar stolt däröfver, mycket stoltare än du.

Det är sant, att lyckan svek oss under mången blodig dag,
Det är sant, att våra segrar byttes snart till nederlag.
Men ödmjuka oss behöfva vi för ingen man ändå
Och jag bär min hatt på hufvu't, bär du, gubbe, din också!'

Sagdt; ett sken af hög förklaring i hans anlet nu sig spred,
Och han tryckte manligt hatten på soldatens hjässa ned;
Men han talte—hjärtat brinner än af glädje i mitt bröst,
När jag tänker på hans uppsyn, när jag minns hans ord och röst.

'Ojämnt falla ödets lotter, så en högre vishet bjöd,
Jag fått glans och rika håfvor, du fått ringhet, du, och nöd;
Men det bästa ha vi lika, trohet, aldrig vilseförd,
Ära, med vårt blod besegrad, och vårt hjärtas vittnesbörd.

Därför äro vi kamrater, därför kom och sätt dig här!
Gladt vi dela må det mindre, när det större lika är.
Jag har guld, om du behagar, jag har tak och bröd för dig.
Du må ha din sena trefnad och din vackra sång för mig.'

Och i samma stund i vagnen satt den gamle granadörn;
Folket skilde sig med vörtnad och gaf plats från hörn till hörn,
Och jag hörde vagnens rullning, där den for längs gatan ner,
Men min blick var skum af tårar, och jag såg den snart ej mer.

Johan Ludvig Runeberg

Finnish National Anthem

Oi maamme Suomi, synnyinmaa!
Soi, sana kultainen!
Ei laaksoa ei kukkulaa,
Ei vettä, rantaa rakkaampaa,
Kuin kotimaa tää pohjoinen,
Maa kallis isien!
Ei laaksoa ei kukkulaa,
Ei vettä, rantaa rakkaampaa,
Kuin kotimaa tää pohjoinen,
Maa kallis isien!

11. Sun kukoistukses kuorestaan
Kerrankin puhkeaa!
Viel' lempemme saa nousemaan,
Sun toivos, riemus loistossaan,
Ja kerran laulus, synnyinmaa,
Korkeemman kaiun saa.
Viel' lempemme saa nousemaan,
Sun toivos, riemus loistossaan,
Ja kerran laulus, synnyinmaa,
Korkeemman kaiun saa.

Johan Ludvig Runeberg

Främlingens Syn

Hvems är palatset, som jag for förbi
I kvällens mörker nyss? Hvem bor däri?
Så graflikt hemskt det stannat i mitt minne:
Det höjde sig så stolt bland nejdens hus,
Men det var mörkt och tomt och dödt där inne,
Blott ur ett rum, ett enda lyste ljus.

Jag stannade en stund och såg. Det var
Palatsets stora sal, som lyste klar;
Den låg som öppen för mitt skärpta öga.
Jag sökte människor i salen, men
Min väntan såg sig fylld så ganska föga,
Blott två gestalter rörde sig i den.

En svartklädd kvinna, hög, fast böjd af år,
Med rika lockar af ett silfverhår,
Som föll på skuldran ned, var en af dessa;
En svartklädd man, den andra af de två,
Höll lugnt en kandelaber, och hans hjässa,
Än buren upprätt, sken som snö också.

Mitt öga följde dem. Det fanns en bild,
En tafla fäst på salens vägg, och skild
Från den på ringa afstånd fanns en annan.
När kvinnan nådde dessa på sin rund,
Då höjde fridsamt hon den sänkta pannan
Och såg mot dem liksom i bön en stund.

Hvem var hon? En minut, och allt förgick:
Hon hade vandrat. Nästa ögonblick
Sågs ej ett ljus sig mer i slottet tända.
Hvem var hon, säg? En vålnad utan ro?
En enslig bilderdyrkerska kanhända.
Från andra länder och af annan tro?

Nej, främling, ingen vålnad, ingen strid
Du skådat,—allt var verklighet och frid.
Dock, om i morgon du vid samma timma
Vill följa vägen, som till slottet bär,

Skall du som nyss se ljus i salen glimma
Och se den gamla kvinnan åter där.

Sen långa tider ren, sen måna år
Med samma tjänare i samma spår
Hon vandrar så hvar gång till natt det stundar:
Hon dröjer en minut, sen syns hon gå;
I nästa stund hon hvilar ren och blundar,
Och det är fridens sömn, hon sofver då.

De båda bilderna, du kunde se,
Två ädle bröder Ramsay voro de,
I denna boning vuxna med hvaranda.
Den ena stupade på Lemos strand,
Helt kort därpå vid Lappo föll den andra,
Och båda för ett älskadt fosterland.

Om dem vet sägnen tälja många drag,
Och Finlands skalder sjunga än i dag,
Hur gladt sitt unga hjärteblod de blödde.
De fingo segra i sin ålders vår,
De fingo falla för det land, dem födde,
En tjuogoett, den andra nitton år.

Men kvinnan, ädle främling, som du såg
Med dyster undran, när i stilla tåg
Hon långsamt skred från broder och till broder,
Hon lefver nu af sina minnens skatt:
Det var de båda tappres gamla moder,
Hon tillbad bilder ej,—hon tog god natt.

Johan Ludvig Runeberg

Gamle Hurtig

Aldrig brusto ord vid bivuaken,
Där den gamle Hurtig blott var med;
Ofta satt han långt på natten vaken,
Talande om krig och fred,
Tände jämt sin korta pipa an
Och förgat den åter, bäst den brann.

Tredje Gustaf var hans man. 'Hvad strider
Höll ej han med Rysslands stolta fru?
Mina vänner, det var andra tider
För soldaten då än nu;
Kungen själf stod med i rök och blod
Nu är därtill en marskalk för god.

Tron mig, om hans herrar blott ej vikit
Från hvad plikt och mod och ära bjöd,
Hade aldrig segern honom svikit;
Nu blef trolöshet hans död;
Det är världens tack, och den är tung,
Det var synd med sådan ståtlig kung.

När vid Anjala i upprorsskocken
Han höll tal, hur mild var ej hans ton?
Korpral Svärd nöp kungen tyst i rocken:
'Får jag svansa dit kanon?'
'Nej, min gosse', svarte han helt blid,
'Låt oss vänta, det blir än väl tid.'

Så alltjämt med sägner, lika dessa
Satt den gamle vid sin vaktelds glöd,
Gråa lockar höljde ren hans hjässa,
Men ännu var kinden röd;
Yngre var han dock i Gustafs dar.
Nu till Oravais han kommen var.

Det var natten för det stora slaget,
I den vilda skogen höll man hof.
Sömn var sällspord öfver hufvud taget,
Men den gamle Hurtig sof;

Han, som vakat förr till sista man
Hade somnat nu förrn någon ann'.

Någon stund likväl af kvällen han sutit
Lutad stilla mot en furas stam,
Tändt sin pipa och i klagan brutit
Om hur kriget gick bakfram
Hur han nödgats tänka ut ett sätt
Att få slut en gång på sin reträtt.

'Att gå undan', så de fallit, orden,
'Har man lärt sig nog och lär sig än.
Sprungit har man en gång förr mot norden
Och är nu på språng igen.
Fly, det är det usla hopp, man har,
Och att en gång stanna, Gud vet hvar.

Nu blir strid likväl, så snart det dagas,
Då är tid att börja annan sed.
Den, som vill, må härda ut att jagas,
Hurtig kan ej mer därmed;
Han har sakta börjat blygas ren
Att ej hafva tröttnat längesen.

Jagas, bröder, skall ej gubben mera,
Han har hunnit råd på gamla dar.
Bästa konsten mot att retirera
Är helt enkelt att stå kvar;
Den, som lärt sig denna konst en gång,
Han kan ta farväl af allt sitt språng.'

Sen han sagt det, hade lugnt han knutit
Sina armar öfver bröstet blott,
Och mot trädet, vid hvars stam han sutit,
Sänkt sig tyst och somnat godt,
Somnat utan sorg och hufvudbry
På sin sköna konst att aldrig fly.

Nästa afton hade Finlands skara
Kämpat ut sin sista hårda strid;
Slut var kraften att vårt land försvara,
Tiden var en sorgens tid;

Hären, krossad lik en bruten våg,
Hade börjat nu sitt återtåg.

Hvar den syntes, sågs blott dyster smärta,
Hördes blott en klagan, djup och dof;
Lugn fanns ej i något vaket hjärta,
Men den gamle Hurtig sof;
Där Kamenski slutligt sprängt hans led,
Hade gråa krigarn lagt sig ned.

Och han sof, som om af Gustafs tider
Hvarje minne längesen han mist,
Sof mer djupt från marscher, språng och strider
Än vid bivuaken sist,
Sof förutan sorg och hufvudbry
På sin sköna konst att aldrig fly.

Johan Ludvig Runeberg

Gamle Lode

Ständigt, förrn han gick att strida
Och till anfall order gaf,
Sågs den gamle Lode bida
För sin front med hatten af.
From och lugn med silfverhåren,
Stod han så och bad en stund;
Böner alltfrån barndomsåren
Hördes än från gubbens mund.

Hatten af i alla leder!
Stilla andakt, helig frid!
Kulor kommo, slogo neder
Än i truppen, än bredvid,
Mången kämpe bet i gräset,
Halt dock! Ingen storm förut,
Innan 'Fader vår' var läset
Och välsignelsen till slut.

Först när han sin bön fått ända,
Sagt sitt amen högt och gladt,
Då var gubben klar att vända,
Slog på hjässan ned sin hatt:
'Komme nu all afgrunds skara
Oss till mötes på vår stråt,
Gud är med oss, ingen fara,
Hurra gossar, raskt framåt!'

Och så bröt han in i elden
Med sin Gud och med sin tropp;
Inga makter, inga välden
Skakat nu hans modd och hopp.
Lutad, men med kraft i armen,
Ömsom yr och allvarsam,
Snö i locken, eld i barmen,
Så gick gamle Lode fram.

Folket sade: 'Fyr och flamma!
Nu är gubben ung på nytt;
Forna junkern är densamma,

Bor i hjärtat oförbytt.
Tänder i hans blickar blossen,
Lyser oss till seger skön;
Nu kan fan ej skrämma gossen,
Sen han bedt sin moders bön.'

Blodig lek var bragt till ända,
Segern vår väl mången gång;
Hären fick till ro sig vända
Efter slutad bön och sång.
Trötta skaror sökte tälten,
Höllo glade rast igen;
Lode? Nej, han mätte fälten,
Spökade kring nejden än.

Ensam gick han för det mesta,
Utan buller, utan ståt;
Några män blott, af hans bästa,
Fingo följa honom åt.
Hvar han varit värst i klämma
Under dagen tung och lång,
Där, där var hans tanke hemmat
Ditåt styrde han sin gång.

Hade han ej nog af striden?
Var dess hågkomst honom ljuf?
Var, fast kampen var förliden.
Han ej mätt på blod ännu?
Ville han betrakta döden,
Fröjdas åt dess offers tal?
Lode?—Nej, han sökte nöden,
Ville lindra likars kval.

Hvar af lif en gnista röjdes,
Hvar en puls än vaken fanns,
Där höll gubben rast, där dröjdes,
Där försöktes vård och ans.
Ingen fick i omsorg svika,
Ingen välja känd och kär,
Vän och ovän, allt var lika,
Bröder voro alla där.

Mången kämpe, van att akta
Lifvet blott som stundens lån,
Kunde stå och tyst betrakta
Gubbens vandring långt ifrån,
Glömma bivuakens nöje
Blott för nöjet att en stund
Le, men med sitt bästa löje,
Åt hans underliga rund.

Och man sade: 'Hugg och klappa
Var hans rop i stridens ras;
Nu så får han gå och lappa
Hvad han nyss här slog i kras.
Dock,—det var ej gamle Lode,
Som bröt leder och högg ned,
Det var gubben ej, den gode,
Det var pojken, som var vred.'

Pojke var han, men med heder,
Pojken satt i hjärtat lugnt;
Gammal tro med gamla seder
Höll det hemmet varmt och ungt.
Stilla allvar var hans yta;
Såg man i hans blick likväl,
Sågs den som i speglar bryta
Glädjen i hans barnasjäl.

Enkel skrud och enkel ära
Var hans fröjd, kampanjen lång.
Det blef fred. Han måste bära
Band och stjärnor sen nå'n gång.
O, då var det som om ståten
All hans vår kylt af till höst,
Som om pojken, halft förgråte
Klämts och frusit i hans bröst.

Kom han då inför paraden
Tvär och tung i högtidsdräkt,
Stod hans manskap hela raden
Häpet, som ur sömnen väckt,
Ingen skyldring gick med gamman,
Ingen sväng förtjänte ros,

Tills han gaf dem allesamman
Kort god dag och red sin kos.

Sådant hände. Dock blott sällan
Blott en stor parad till lags.
Höll han öfning där emellan,
Var han klädd som fordomdags,
När han då red fram för skocken
Eja, det var sömn ej då;
Gamla herrn och gamla rocken
Dem förstod man sig uppå.

Lif och kraft i hvar manöver,
Lust och fröjd, hvarhelst han kom,
Aldrig under, alltid öfver
Hvad han trott sin skara om.
Gubben fick ej annat göra
Än att gå från man till man,
Nypa här en kund i öra,
Där i skägget gladt en ann'.

Folket sade sen: 'Anamma!
Än har gubbens vår ej flytt
Forna junkern är densamma,
Bor i hjärtat oförbytt.
Tiden på hans hjässa snögat,
År och mödor böjt hans kropp,
Pojken log dock än ur ögat,
Skälmen kröp ur gömman opp.'

Johan Ludvig Runeberg

Konungen

Och konung Gustaf Adolf
Stod upp uti sin sal,
Bröt af sin långa tystnad,
Tog ljud och höll ett tal.
Åhörare för gången
Han hade summa tre:

Fältmarskalk Toll, gref Piper,
Carl Lagerbring, blott de.
Och konungen tog ordet
Och talte allvarsam:
'Vår finska här, Gud bättre,
Går bakläng's, icke fram.
Det hopp, vi byggt på Klingspor,
Tycks ej fullbordadt bli,
Och Sveaborg har fallit,
Det stödet är förbi.

Vi trott allt i det längsta
På uppenbarelsen,
Men ärkeängeln dröjer,
Han har ej vist sig än.
Emellertid förspörjes
Allt närmre krigets brak;
Det är för oss som konung
En högtbetänklig sak.

Och därför ha vi fattat
Vårt kungliga beslut.
En föresats allvarlig
Vi ärnat föra ut;
Vi låtit nämmeligen
Oss bringa hit i dag
Den skrud, vårt svenska lejon
Vigt in vid Narvas slag.

Kung Karl den tolfte's handskar
Vi vilja lägga an;
Det är i dubbel mening,

Som konung och som man.
Vi vilja kring oss gjorda
Den store hjältens svärd
Och slå som han med häpnad
En svag, försoffad värld.

Ni, Piper, skall oss hjälpa
Hans ena handske på,
Ni, Lagerbring, behandlar
Hans andra likaså.
Fältmarskalk Toll, er ålder,
Er ära gör er värd
Att spänna kring vår medja
Hans segerkrönte svärd.'

Och konung Gustaf Adolf,
Högtidlig lik en gud,
Stöd snart för allas blickar
I Karl den tolfte skrud.
Han var för stolt att tala
I denna stund, han teg,
Han gick ett hvarf i salen
Med jättelånga steg.

När detta hvarf han slutat,
Var än en syn att se,
Han räckte svärd och handskar
Tillbaka åt de tre,
Såg på dem med en uppsyn,
Som ej för skämt var gjord,
Och täcktes bryta tystnan
På nytt med dessa ord:

'Nu, Lagerbring, besörjer
Ni strax till hären bud.
Att vi i nåder klädt oss
I Karl den tolfte skrud:
Fältmarskalk Toll, gref Piper,
Er båda kallar jag
Till vittnen af min handling
På denna stora dag.'

Hurvida finska kriget
Ett annat skick han gaf
Med denna stolta handling,
Vet ej historien af;
Men visst slog han med häpna
Sin värld där rundtomkring,
Den gamle Toll, gref Piper
Och äfven Lagerbring.

Johan Ludvig Runeberg

Kulneff

Och efter kvällen räcker till
Och minnet ger oss glädje än,
Om Kulneff jag berätta vill,
Säg, har du hört om den?
Det var en äkta folkets man,
Båd' dö och lefva kunde han,
Den främste, där det höggs och stacks,
Den främste, där det dracks.

Att kämpa, kämpa nätter, dar,
Det var för honom tidsfördrif;
Att falla endast blomman var
Utaf en hjältes lif.
Hvad vapen man i handen höll,
Det var detsamma, blott man föll,
I stridens eller lekens ras,
Med sabel eller glas.

Och älska var hans hjärtas lust,
Och lika fritt som snabbt hans val:
Han kom blott från en blodig dust
Och gaf helt färmt en bal;
Och sen han lågat natten ut,
Tog han sin skönas sko till slut
Och fyllde den ur närmsta bål
Och drack sin afskedsskål.

Du skulle sett hans anletsdrag!
Än finns på mången hyddas vägg
Bland taflor en af eget slag,
En bild af bara skagg;
Du träder närmre, och du ser
En mund som under skägget ler,
En blick, helt öppen, varm och mild,
Det är just Kulneffs bild.

Dock fick man vara trygg och van
För att ej blekna vid hans chock;
Var man det minsta rädd för fan,

Var man för honom ock;
Det var på håll hans åsyn blott,
Som skrämde mer än pik och skott,
Och hellre såg man mot hans hugg
Än mot hans svarta lugg.

Så sågs han, när han rände an
Med sabeln lyft, i eggadt språng
Och sådan var han, säger man,
När han höll ro nå'n gång,
När, med sin korta päls uppå,
Från gård till gård han syntes gå
Och dröjde kvar som vän och gäst,
Hvarhelst han tyckte bäst.

Än talar många moder om
Sin skräck, när utan krus och lof
Rakt fram till vaggan Kulneff kom,
Där hennes älskling sof.
'Men', säger hon, 'han kysste blott
Mitt barn och log så fint, så godt,
Som nu hans bild på väggen där,
Om blott man närmre är.'

Visst är, att i sitt rätta ljus
Var gubben Kulneff god som guld;
Man klandrar, att han tog ett rus,
Det var hans hjärtas skuld;
Och detta hjärta bar han med,
Då han höll frid, som då han stred:
Han kysste och han slog ihjäl
Med samma varma själ.

Det fanns i ryska hären namn,
Som på sitt blad historien skref,
Som fördes hit i ryktets famn,
Långt förr än kriget blef.
Barclay, Kamenski, Bagration,
Dem kände hvarje Finlands son,
Och skarpa strider bidde man,
Där dessa ryckte an.

Men Kulneff visste ingen af,
Förrn krigets flamma här var tänd;
Då kom han såsom storm på haf,
Knappt anad förr än känd,
Då bröt han fram som blixtn ur sky,
Så väldig och likväl så ny,
Och glömdes ej och kändes nog
Från första slag, han slog.

Man hade kämpat dagen ut,
Och rysse liksom svensk, var trött.
Man trodde glad, att allt var slut
Och sof helt lugnt och sött;
Men bäst vid drömmens barm man låg
Och guld och gröna skogar såg,
Så skrek en skyltvakt: 'I gevär!'
Och då var Kulneff där.

Man följde makligt en transport
Långt skild från ryska härens stråt,
Man åt och drack af bästa sort
Och drack på nytt och åt;
Men plötsligt, midt i glädjens stund,
Kom Kulneff som en obedd kund.
Det yrde opp ett moln af damm,
Hans pikar glänste fram.

Och satt man stadigt då till häst
Och gjorde allt med bästa flit,
Kom gubben rakad från vår fest
Så skäggig han kom dit;
Men höll man mindre amper min,
Då blef det han som drack vår vin
Och bjöd oss kvitta detta lån
Vid stränderna af Don.

Och var det varmt och var det kallt,
I regn, i snö, om dag, om natt,
Allt syntes Kulneff öfveradlt
Och gjorde spratt på spratt;
Och ställdes här mot här till slag,
Visst märkte man, hvar han tog tag,

Den fria stäppens käcke son,
Kamraten långt ifrån.

Dock hade Finlands hela här
Ej kunnat visa en soldat,
Som ej höll gamle Kulneff kär
Som trots en stridskamrat.
Och syntes blott hans kända drag,
Då grinade af välbehag
Mot björnen från kosackens land
Hans bror från Saimens strand.

Och denne åter såg helt nöjd
Mot ramar, hvilkas tag han rönt,
Och bröt han in, var det med fröjd,
Som om det mödan lönt.
Det var en syn, som dugde se,
När Kulneff togs med finnarne;
De visste bära opp hvarann,
De starke, de och han.

Hans arm har domnat längesen,
Han föll i strid med svärd i hand,
Hans ära lefver kvar allen',
Bestrålande hans land;
Och hvar hans namn du nämnas hör,
Hör du 'den tappre' nämndt framför;
Den tappre, hvilket härligt ord
Af tacksam fosterjord!

Hans klinga drogs mot oss, hans lans,
Den gaf oss ofta djupa sår,
Dock älska äfven vi hans glans,
Som om han varit vår;
Ty hvad som mer än alla band
Af fana och af fosterland
På krigets ban förbrödrar oss,
Är samma kraft att slåss.

Hurra för Kulneff, för hans mod!
Hans like skall ej hittas lätt;
Hvad mer, om än han göt vårt blod,

Det var hans krigarrätt.
Han var vår fiende, välan,
Vi voro fiender som han;
Att han högg in med fröjd som vi,
Var det ett ondt däri?

Förhatlig är den fege blott.
Åt honom ensam hån och skam,
Men hell enhvar, som tappert gått
Sin krigarbana fram!
Ett gladt hurra, ett högt hurra
För hvarje man, som kämpat bra,
Hvadhelst han blef i lifvet än,
Vår ovän eller vän!

Johan Ludvig Runeberg

Landshöfdingen

Gror bragdens ära blott på stridens mark,
Där tappre krigarn fuktar den med blod,
Kan ej den vapenlöse hälsas stark
Och visa hjältemod?

I djupa Finland bortgömd fanns en man,
En fridens man alltför sin ungdom hän;
I fridens värf ren grånad, styrde han
Som höfding nu sitt län.

Wibelius var hans namn, af anors glans
Omstråladt ej, men vörtnadsvärdt ändå,
Ty namnets ära var, att det var hans,
Hans adel föll därpå.

Han ägt sin mannaålders gyllne tid
Af lugna mödor; den fanns mer ej kvar.
Nu var hans fosterland i kamp och strid,
Och gammal själf han var.

Af härar omhvärfd, sliten som ett rof
Emellan vän och ovän växelvis,
Fick han hvar stund för segrarens behof
Ge frid och lugn till pris.

Att värna rätt, förmedla bördors last
Han som en helig plikt sig föresatt,
Och därför var hans dag ock utan rast
Och utan sömn hans natt.

Så satt en gång han på sitt ämbetsrum,
Blott han med två hans sekreterare;
Han syntes bruten nu, hans läpp var stum,
Och tyste voro de.

Han önskat hvila, hvila en sekund;
Det var för mycket. Salens dörr slogs opp,
Han såg en krigare i samma stund,
Följd af en väpnad tropp.

Den ryska härens öfvergeneral
Var krigarn, ingen ringare person;
Han kom, steg fram och höll helt kort ett tal
Med hot i min och ton:

'Herr höfding, Finlands kamp har nått sitt slut,
Oss tillhör landet nu med vapnens rätt;
Dock kämpa landets söner som förut
I Sveriges här för det.

Välan, här är er penna, sätt er, skrif
Ett kraftigt bud, en maning nu till dem:
Att den skall tryggad bli till gods och lif,
Som återvänder hem;

Men att, om någon brottsligt håller vid
Att strida mot sin herre och monark,
Hans släkt skall jagas utan nåd och frid
Ifrån hans gård och mark.

Har ni förstått min mening, ord för ord,
Så skrif!' Han slöt med trotsigt välbehag.
Då stod Wibelius vid sitt domarbord,
Och där låg Sveriges lag.

Han sänkte tungt sin hand uppå dess pärm,
Hans blick, på boken fästad, lyste klar:
'Herr general, här ser ni ett beskärm
För dem, ni hotat har.

Här är vår vapenlösa trygghet än,
Vår lag, vår stora skatt i lust i nöd;
Er härskare har lofvat vörda den,
Den vädjar till hans stöd.

I den sen sekler ren det stadgadt stått:
Att, bryter en; all skuld är endast hans,
Att mannen böter ej för hustruns brott,
Ej hustrun för sin mans.

Om det är brott att kämpa för sitt land,

Hvartill hvart ädelt hjärta svarar nej,
Så utkräff straff af män med svärd i hand,
Af barn och kvinnor ej!

Ni segrat, makten tillhör er i dag,
Jag är beredd, gör med mig hvad ni vill!
Men lag skall öfverlefva mig, som jag
Långt efter den blef till.'

Han talte så. En bäfvan genomlopp
De båda unga männerna i saln,
Och nu han slog sitt klara öga opp
Och såg på generaln.

Det bistra uttryck, krigarns anlet haft,
Var borta, varmt han mötte gubbens blick;
Han tog hans hand och tryckte den med kraft
Och böjde sig och gick.

Och nu, med händren slutna som till bön,
Sjönk höfdingen i domarsätet ned;
Han kämpat ut, han njöt sin segerlön,
En öfverjordisk fred.

Och dessa vittnen två, som dröjde kvar,
De nämnde ofta sen med eldad håg
Om en förklaring, stilla, underbar,
Som i hans anlet låg.

Att detta sken var himmelskt skönt, därom
Fanns blott en enda tanke hos de två;
Men hvarifrån det vackra ljuset kom,
Blef olikt tydt ändå.

Den ena höll det för ett yttre lån
Af dagens sol, som lyste mild och klar;
Den andra sade: 'Det kom inifrån
Hans samvetes det var.'

Johan Ludvig Runeberg

Löjtnant Zidén

Det var den tappre löjtnant Zidén,
Han hade sin egen sed,
För fronten ville han gå allen:
'Framåt, mina vasagossar,
Nu gäller att hinna med!'

Främst ville han gå hvar fara emot
Hans folk fick trampa hans stråt.
Gud nåde den, som var trög på fot,
Så snart löjtnanten ropat:
'Hurra, mina män, framåt!'

Så lärde han in på eget vis
Sin lilla käcka hop,
Fördrog ej trassel och exercis:
'Tätt efter i fjäten, gossar',
Det var hans kommandorop.

Och framåt såg han, han såg sig ej om,
Når så mot faran det bar.
Hur tätt i spåren hans skara kom,
Det brukte han sällan varsna,
Förrn midt i striden han var.

Först då, när fiendens hop han nått
Och börjat hugga och slå,
Då såg han efter, hur flinkt de gått,
Hans kära vasagossar,
Hur nära de voro uppå.

Och hände då, att han kring sig fann
Sin hela kompani,
Då var allt präktigt, då ropte han:
'Hurra, det var flink manöver,
Nu äro vi herrar, vi.'

Men gick hans trupp, då han själf sprang fram,
Och kom han i strid förrn den
'Gud sig förbarme, en sådan skam!

Nu hafva de gått som paddor,
Nu blefvo de efter igen.'

Han förde då kriget först bröt ut,
En trupp af femtio man;
Den hade smultit ihop till slut:
Med tjugo vasagossar
Stod nu i hären han.

Men om med färre och om med fler,
Det gaf han ej akt uppå,
Han följde sitt gamla krigsmaner:
'Tätt efter i fjäten, bussar,
Nu gäller det fart, låt gå!'

Det var i striden vid Virta bro
Den sista, där han var med;
På ögonblicket sågs allt bero,
Fahlander, Malm och Duncker,
De broto mot stranden ned.

Där stod Tutschkoff med ett tusen man.
Sex hundra blot hade de.
'I tre kolonner vi rycka fram',
Skrek öfverste Fahlander,
'Hvem hinner främst af de tre?'

De orden hörde löjtnant Zidén,
Vasserra, det märktes snart.
'Framåt', så ropte han, 'flinka ben,
Hurra, mina vasagossar,
Karl den, som i dag tar fart!'

Det var visst icke den första gång,
Han ropat till folket så,
Men aldrig hade i sådant språng,
Så blindt han tillförne rusat
Mot fiendens hop som då.

Förrn någon annan till anfall kom,
Tre djupa sår han fått.
Då bröts hans kraft och han såg sig om,

Såg efter, hvad hjälp han hade,
Hur tappert hans bussar gått.

Han sjönk till jorden, han såg och såg;
Det var som förtrolladt, nej!
Hans gamla korporal vid hans sida låg,
Hans enda vasagosse,
De öfriga såg han ej.

Kolonnen kom, den kom helt när,
Han fäste på den sin blick:
'Mitt folk skall väl finnas i hopen där?'
Förgäfves, häri såg platt ingen,
Hans tålamod förgick.

'Nu rycka de andra i seger fram,
Och de mina synas ej än.
Gud sig förbarme, en sådan skam!
Nu hafva de gått som paddor,
Nu blefvo de efter igen.'

Det hörde hans gamla korporal,
Slog döende ögat opp:
'Håll in, herr löjtnant, med sådant tal,
Ej höfs att om skam här orda,
Ni förde en tapper tropp.

Gud gifve, att alla som vi ryckt an,
Då vore så mången ej fälld.
Nu hafva vi fallit till sista man,
Ty den främsta var vasaflocken,
Och på oss gaf fienden eld.

Ni såg, herr löjtnant, tillbaks ej mer,
Sen ni ropat en gång framåt;
Men vi hörde er röst, och vi följde er,
Och förr blef ingen efter,
Än han stupat på ärans stråt.'

Då höjde löjtnanten ännu sin arm,
Där på blodiga sanden han satt,
Hans anlet sken, hans sårade barm

Steg högt i dödsminuten,
Han svängde sin slitna hatt:

'Och föllo de alla för ädla sår,
Förrn någon dem sprang förbi,
Och voro de främst i sin löjtnants spår,
Hurra, det var flink manöver,
Nu dö vi som herrar, vi!'

Johan Ludvig Runeberg

Lotta Svärd

Ännu så händer det många stund,
Då vid kvällens trefliga härd
Man träffar från kriget en gammal kund,
Att man talar om Lotta Svärd.

Hur trumpen kamraten förut man sett,
Får strax han ett blidare drag,
Och de grå mustascherna krusas lätt
Af leende välbehag.

Han minns, hur ofta från stridens ras,
Från segerns blodade fält
Han kommit tröttad och tömt sitt glas
I Lottas bräckliga tält

Och han nämner med glädje ett ord och par
Om madammen och skrattar smått;
Men han mulnar också, då du ler till svar,
Om ej löjet är gladt och godt.

Ty en pärla var hon på krigets stråt,
Och en äkta pärla också,
Och något tålte hon skrattas åt,
Men mera hedras ändå.

Och var hon vacker, och var hon ung?
Hon räknade tjugu år,
Sen tredje Gustaf var Sveriges kung
Och hon i sin lefnads vår.

Förrn den ädle kungen i Finland stred,
Hon blifvit en krigsmans brud;
Och då trumman rördes och Svärd drog med,
Så följde hon samma ljud.

Då var hon vacker. En läpp, en kind
Som hennes så skär knappt fanns,
Och många krigare såg sig blind
På de bruna ögonens glans.

Men en vår är flyktig, en blomning kort,
Och hennes, den blef ej lång:
I trenne växlingar gick den bort,
En tredjedel hvarje gång.

En togs af den första vinterns köld,
Sent mildrad och tidigt sänd,
Den andra blef första sommarens stöld,
Den vissnade solförbränd.

En del, den tredje, som återstod,
Den höll hon ej mycket värd,
Den lät hon drunkna i tårars flod,
Sen han stupat i striden, Svärd.

När det sista kriget med storm bröt ut
Och hon syntes bland oss på nytt,
Då mindes hon knappast sin fägrings slut,
Så längesen hade den flytt.

Men vacker än, fast på annat vis,
För en krigsmans sinne hon var,
Och ofta nämndes hon än med pris
Som i blomningens bästa dar,

Fast de forna löjenas högkvarter
Nu hyste rynkor en flock
Och ögat ensamt var brunt ej mer,
Men hela anletet ock.

Hon älskade kriget, hvadhelst det gaf,
Mot-, medgång, fröjder, besvär,
Och de gråa gossarne höll hon af,
Och därför var hon oss kär.

Och om någon med Svärd vid hans fana stått,
Var han säker att ej bli glömd;
Åt sådana mätte hon fullare mått.
Och, fördenskull blef hon berömd.

Så följde hon trogen och käck armén,

Hvarthelst på sin marsch den kom
Och där skotten smällde och kulan hven,
Där var hon ej långt bakom.

Ty de kära gossarnes unga mod,
Det tyckte hon om att se,
Och mente, hur nära hon striden stod,
'Att hon ej var närmre än de.'

Och om någon tröttnat i rök och eld
Eller fått sig ett ädelt sår,
Så ville hon ha sin butik så ställd,
Att han nådde en styrketår.'

Och den grå butiken, den rörde också,
Om akt på dess flickor man gaf,
Att den härbärgerat en kula och två,
Och de kunderna skröt hon utaf.

Nu lyssna vänligt och hör ett drag,
Det sista af henne jag såg.
Vi slutat Oravais blodiga dag
Och gjorda vårt återtåg.

Med var hon, hade med möda fått
Ur striden sin enda skatt,
Sitt tält, sin kärra med käril och mått,
Och sin grälle, bruten af spatt.

Vi rastade. Lotta skötte sin sak,
Höll disk, som hon förr var van,
Men gömdt var tältet, hon valt till tak
Nu endast en skyrest gran.

Och sorgsen var hon, om än hon bedrog
Med ett löje emellanåt;
Hon sörjde de tappres sorg, och hon log,
Men den bruna kinden var våt.

Då kom till henne, där så hon stod,
En sälle, en ung dragon:
Hans blickar lyste af öfvermod,

Och af spotskhet svällde hans ton:

'Häll i', så skrek han, 'för ingen bang,
I afton vill jag bestå,
Ty silfver har jag, du hör dess klang,
Och vänner kan jag mig få!'

Hon sköt på den stolte en vredgad blick:
'Det är väl, jag känner dig nu.
För en fattig moder i fält du gick,
Men hur stridde i dag här du?

I mitt tält där satt du försagd och vek
Och kved, att du sårad var.
Nu bär du rosor, då var blek,
Och såret, hvar finns det, hvar?

Säg ej, att din moder i grafven bor,
Att för henne gevär du ej tog;
Si! Detta land är din gamla mor,
Det är denna mor du bedrog.

Och hade du skatter, din ränsel full,
Och ett haf att ösa dem från,
Vid Gud, en droppe för allt ditt gull
Jag gaf ej en sådan son.'

Hon knöt vid sidan sin näfve blott,
Det var så madammens maner
Och den rike stormaren fann ej godt
Att försöka närma sig mer.

Men ett stycke borta vid vägens rand
Där satt en yngling allen,
På honom sänkte hon blicken ibland
Med den blidaste stjärnas sken.

Det syntes, om närmre hans skick man såg,
Där han satt med geväret stödd,
Att han följt med möda vårt skyndade tåg
Och att rocken var genomblödd.

På honom såg hon från stund till stund
Så moderligt varmt och rent,
Som om varje glas, hon räckte en kund,
Just varit åt honom ment.

Men då ständigt han sjönk blott djupare ner
I de sorgsna drömmarnas famn,
Då tycktes hon ledsna att vänta mer,
Och hon nämnde ynglingens namn.

'Kom', så hon sade med bruten röst,
'Än finns här en pärla kvar,
Kom hit, min gosse, ett glas ger tröst,
Vi behöfva den nu enhvar.

Du blygs? Hvad mera! Jag vet det nog,
Att ej guld i din ränsel du bär;
Från ett torp i skogen till strids du drog,
Och guld, det skar du ej här.

Men där blod det gällde, där var du ej sämst,
Det såg jag på Lappos slätt,
Och vid Ruona stod du på bryggan främst,
Då det stormades, minns du det?

Sörj därför ej, om ett glas du tar,
För betalningsn, den får gå;
Ett glas för Lappo till godo du har
Och för Ruona fullaste två.

Och stod han, Svärd, vid geväret
Med sin tappra, vänliga själ
Och hade dig sett, hur i dag igen
Du blödde och slogs likväl,

Då stod du hos honom i denna stund
Som en son hos sin köttsliga far,
Och, så sant jag lefver, på jordens rund
Fanns aldrig ett ädlare par.'

Soldaten kom, och hon fyllde sitt mått
För den tappre till yttersta rand,

Och det feltes ej stort, att till råga han fått
Två tårar till däribland.

Det är länge sedan jag henne såg,
Men hon bor i mitt minne dock,
Och madammen kommer jag gärna ihåg,
Och hon kan förtjäna det ock.

Johan Ludvig Runeberg

Molnets Broder

Högt i skogen låg det ringa torpet,
Djupt i ödemarken, långt från vägen,
Där sen hösten krigets skiften rädde.
Ingen ovän hade funnit stället,
En fientlig fot ej trampat spången,
Som dit ledde; bud om blod och strider
Gaf blott korpen, ropande från molnen,
Eller gladan, som satt mätt i granen,
Eller vargen, som med blodigt byte
Sökte hedens skymda klyftor åter.

Men i pörtet vid det långa bordet
Satt en lördagsafton sorgsen värden,
Hvilande från veckans vedermödor.
Kinden höll han tryggt mot handen lutad,
Armen åter fast mot bordets ände,
Men hans öga såg åt sidan stundom,
Höll sig ej med lugn i samma syfte:
Ingen märkte detta af hans husfolk,
Af de båda, som i pörtet voro,
Ej hans fosterson, och ej hans dotter;
Tysta, slutna af hvarandras armar,
Hand i hand och hufvud sänkt mot hufvud,
Suto de i sorglös frid vid muren.

Men den gamle bröt omsider tystnan;
För den kloke blef hans mening tydlig,
Fast han sjöng blott som för eget nöje,
Såsom sången föll och orden ville:

'Björnen', sjöng han, 'föds till skogens konung,
Furan växer opp att pryda heden;
Mänskobarnet, om till kraft och storhet,
Om till flärd och stoft det föds, vet ingen.
Gossen kom en vinterkväll i stugan,
Okänd kom han, lik en otam fågel
Vilsefaren in i mänskors boning;
Hjässan lyste kal ur mössans rämnor,

Tån stack fram emellan snön på foten,
Barmen såg man genom rifna tröjan.
Hvems och hvadan?—Fråga hvems och hvadan
Af den rike, som har far och hembygd.
Någon vind lär från mitt hem väl komma,
Skyn i luften törs jag kalla broder,
Men blott snö är jag på nattens fötter,
Som han stampar af, i stugan kommen.—
Snön från nattens fötter smälte icke,
Molnets broder flög ej bort med vinden,
Gossen dröjde kvar och blef en yngling.
Obemärkt han sprang det första året,
På det andra högg han sveder redan;
Men förrän den fjärde sommarn ändats,
Slog han björnen, öfver hjorden fallen.
Hvar är nu hans rykte, kärt för mången,
Större än en man i nejden vunnit,
Hvar är fostrarns hopp? Den gamle sitter
Tung i stugan, längtar, fast förgäfvets,
Att ett enda ord om kriget höra.
Om hans land är bärgadt eller fallet.
Örnens språk forstår han ej att tyda,
Korpens rop han känner ej; en främling
För ej budskap opp till ödemarken,
Och den unge, som hans hjälp bort vara,
Lyss på budskap nu från kvinnohjärtan.'

Som när sommarns hvirfvelvind en afton,
Då naturen lik en söndag tiger,
Kommer ensam, osedd, snabb som pilen
Och slår ned i skogssjöns famn, en planta
Rör sig ej, ett barr ej, lugn står tallen,
Lugn står blomman på den branta stranden,
Lugnt är allt, och endast djupet sjuder;
Så, då sången slog den unges sinne,
Satt han stum, orörig, sluten, bortskymd,
Men hvart ord dref bloden ur hans hjärta.
Kvar han satt hos flickan hela kvällen,
Gick till hvila, då de andra gingo,
Tycktes somna, förrn de andra somnat,
Men långt förr, än någon annan vaknat,
Ren vid första glimt af morgonrodnan,

Smög han obemärkt ur stugan ensam.

Dager blef, och solen steg på hvalfvet,
Men blott tvenne väcktes nu i torpet;
Stugan reddes, morgonbrödet frambars,
Men blott tvenne stego fram till bordet;
Middag blef, och ingen tredje syntes.
Utan moln var än den gamles panna,
Utan tårar än hans dotters öga,
Men till hvila, fast af söndan manad,
Gick vid slutad måltid ingendera.
När en stund förgått, så lång som stunden,
Innan stormskyn, sedd vid himlaranden,
Kommer, brister, haglar och förskingras,
Höjde ordet som till tröst den gamle:
'Lång är vägen fram till byn, min dotter,
Branter möta, bäckar hindra, spångar
Finns ej, och höstregn fyller kärren.
Den, som vandrat dit vid morgonrodnan,
Är väl knappt, då kvällen stundar, hemma.'
Så den gamle. Utan akt på talet
Satt hans dotter, slutet lik en blomma,
Som sin kalk vid nattens anbrott sluter;
Hvad hon tänkte, var för henne ensam.

Länge satt dock ej den ädla flickan,
Längre ej, än efter solens nedgång
Plantan mattad väntar aftondaggen,
Förrn en tår föll ned på hennes kinder
Och hon sjöng med lutad panna sakta:
'När ett hjärta mött ett annat hjärta,
Ringa blir då, hvad förut var mycket,
Jord och himmel, hemland, fader, moder.
Mer än jorden sluts då i ett famntag,
Mer än himlen ses då i ett öga,
Mer än moders råd och faders vilja
Hörs då i en suck, som knappast höres.
Hvilken makt kan tjusa så som kärlek,
Hvilken boja hålla den, som älskar?
Sjöar simmar han som anden öfver,
Möta fjällar, får han örnens vingar;
Långt för middag är han ren tillbaka,

Där han väntats först till sena kvällen.'

Sången hade knappt den gamle fattat,
När, af vaknad sorg och oro slagen,
Han gick ut att söka den försvunne.
Tyst ur stugan gick han, tyst på stigen,
Villsamt tecknad ut i ödemarken;
Solen stod ren skogens toppar nära,
Innan närmsta gård han tröttad nådde.

Tom och ödslig, lik en tall på heden,
Där en skogseld gått med härjning öfver,
Syntes nu den fordom rika gården;
Men i stugan satt värdinnan ensam,
Mot sitt söfda barn i vaggan lutad.

Som en fågel, då han oförmodadt
Hör ett skott och kulans ljud förnimmer,
Fasar, spritter, kastar ut sin vinge;
Så från stolen flög den unga kvinnan,
Då hon hörde dörrens gång, men glädje
Blef dock vid den gamles anblick fasan.
Fram hon sprang och slöt hans hand i sina,
Stora tårar sköljde hennes kinder.
'Hell', hon sade, 'hell dig, gamle fader,
Dyr i sorgen till vår boning kommen,
Trefaldt hell den ädle, som du fostrat
Till förtrycktas värn och armas bistånd!
Sitt och hvila dina trötta lemmar
Och med glädje hör, hvad jag förtäljer:

Hårdt var kriget ren från höstens början,
Landet tärddt af vän och ovän lika,
Dock den vapenlöses lif var fredadt;
Men en dag har knappast än förflutit,
Sen en skara män från närmsta socken
Följde hären fienden till mötes.
Slaget hölls, och segern svek de våra,
Få af många kommo undan döden,
Och som löf i stormen spridda desse.
Nu gick vreden strandlös lik en våflod
Öfver nejden: värnlös eller väpnad,

Man och kvinna, ingen såg förskoning.
Hit kom strömmen ren vid morgonstunden,
När till gudstjänst ringdes första gången,
Och en våg vek in till oss att härja.
Låt mig ej vid jämrens sagor dröja!
Bunden låg på golfvet ren min make,
Blod var gjutet, våldet rådde, nöden
Var som störst och ingen hjälp att vänta.
Själ af åtta armar gripen, slets jag,
Som ett byte mellan rofdjur slites;
Då kom räddarn, då var hjälpen närmast,
Molnets broder bröt som storm i stugan,
Och förtrycket vek, de fräcka föllo.
Här jag sitter nu i sköflad boning,
Mer än sparfven under taket fattig,
Mera glad dock än i lyckans dagar
Skall jag se den ädle, se min make,
Om från byn de utan skada komma,
Dit de följde fienden i spåren.'

När den gamle hört det sista ordet,
Stod han upp, som om han hvilat länge,
I hans blick var mörkt af sorg och oro.
Fåfängt bedd att dröja, tog han vägen
Som till byn, den välbebodda, ledde.

Solen skymdes ren af skogen fjärran,
När han, delad mellan hopp och ängslan,
Hann den gård, där kyrkans herde bodde.
Sköflad syntes nu den stora gården,
Tom och ödslig, lik en afklädd holme,
Sedd från träskets is en vinterafton.
Men i stugan satt vid muren ensam,
Trött af år, den gamle knekten Klinga.

Nu, när denne hörde dörren röras,
Såg sin vän från forna dagar komma,
Sprang han upp, fast lam af sår och mödor.
'Än har dagen ljus för oss', han sade,
'Då de unga trampa våra stigar,
Kraft och mandom ej är glömd i landet.
Sådan gudstjänst har i dag här hållits,

Att ett barn, som hört den nu i vaggan,
Skall förtälja den för sina söner.
Se, i roflust lik en skara vargar,
Kom han, landets ovän, segerdrucken,
Följd af blod och härjning hit.—Det mindre
Kan förtigas, om ock ej förgätas;
Men när droppen ren i blod sig mättat,
Blott de värsta blifvit kvar på stället,
Då steg jämmern öfver damm och bräddar.
Nu emellan tvenne ystra hästar
Bands den ädle herden, dittills skonad,
Att till fots den vilda ryttarn följa.
Kort var domen, inom några stunder
Skulle handen domna, foten svika
Och hans hvita lockar sopa stoftet.
Ensam stod den gamle, upp mot himlen
Såg hans öga, som mot himlen skådas,
Då på jorden allt är natt och mörker.
Pris och ära! Då var hjälpen närmast;
Han, som föddes lik en fläkt på heden,
Molnets broder, se, en ljungeld vorden,
Slog han ned, och krossad låg förtryckarn.
Här jag lefvat nu med likars bistånd,
Som en rotlös gran mot andra fallen,
Tung för mig, en börda för min nästa;
Lifvets gåfva vill dock än jag skatta,
Om från striden, nära kyrkan hållen,
Än med seger hem den ädle kommer.'

När den gamle hört det sista ordet,
Gick han ut, som om från glöd han ilat;
Aftonrodnan var dock bleknad redan,
Innan kyrkobyen han hinna kunde.
Så var byn att se i rök och aska,
Som ett stjärnehvalf af skyar härjadt;
Så låg kyrkan bortom byn på kullen,
Som en ensam stjärna mellan molnen;
Så låg tystnad öfver öde nejden,
Som ett månsken öfver kala hösten.

Mellan fallna kämpar, vän och ovän,
Som en skugga öfver skördad åker

Gick den gamle. Öfverallt var döden,
Men af lif ej ens en suck att spörjas.
Först vid slutet af den krökta gången,
Mellan ödelagda gårdar banad,
Satt en yngling, snart förblödd, vid vägen
På hans bleka kinder flög dock rodnad,
Flyktigt som på kvällens silfverskyar,
Och hans släckta öga tändes åter,
När han vaknad såg den gamle nalkas.
'Hell', han sade, 'nu är lätt att blöda,
En bland många, som det unnats tidigt
Att för fosterlandet dö med seger.
Hell dig, du som fostrat landets räddning,
Trefaldt hell den ädle; som oss förde,
Ensam mäktig mer än vi tillsammans!
Se, med bruten styrka stod vår skara,
Skingrad som en hjord, den ingen leder,
Ren till dödens nesa hopplös korad.
Ingen fanns, som ropte folket samman,
Ingen gaf ett råd och ingen lyddes,
Förrn han syntes, förrn ur öknens klyftor
Tiggarsonen kom med kungapanna
Och hans röst, som ljud till strid, förspordes;
Då flög eld igenom hvarje hjärta,
Tvekan flydde, honom kände alla,
Och med honom gick vår tropp mot svärden,
Som en stormvind in i vassen bryter.
Se mot kyrkan! Långt som vägen räcker,
Ligger landets ovän, som på ängen
Strå vid strå, där skördarns lie framgått;
Där är banan, som den ädle vandrat,
Som min blick har följt, sen foten svikit,
Som min tanke följer än i döden.'
Sagdt, och kämpens öga slocknar sakta.

Så i stillhet släcktes dagen äfven;
Månen, nattens sol, den bleka, ensam
Lyste vandrarns stig till kyrkogården.
När den gamle inom muren trädde,
Stod en mänskoscara mellan korsen,
Hemsk och tyst, som skaran söfd därunder.
Ingen fanns, som gick ett steg till mötes,

Ingen, som ett ord till välkomst sade,
Ingen fanns, som ens med blickar talte.
När den gamle inom ringen trädde,
Låg en yngling för hans fötter slagen,
Lätt, fast öfversköld af blod, igenkänd.
Som en fura, mellan tallar fallen,
Än i stoftet störst och utan like,
Låg bland fiender, som stupat, hjälten.
Men med sammanknutna händer, mållös,
Som af åskan drabbad, stod den gamle,
Och hans kind var hvit, hans läppar skälfde,
Tills hans sorg fick ord och brast i klagan:
'Nu är åsen i min stuga bruten,
Skörden på min teg af hagel härjad,
Nu är grafven värd långt mer än gården.
Ve mig, att jag så skall se dig åter,
Du, min ålders stöd, min lefnads ära,
Skänk af himlen, nyss så stor och härlig,
Nu som sanden, där du hvilar, ringa.'
Så i ängslan knappt den gamle klagat,
När en röst, som var hans dotters, hördes,
Och hon talte, nyss till stället kommen:
'Kär han var mig, mot mitt hjärta sluten,
Dyrbar mer än annat allt i världen,
Dubbelt kär är mig dock nu den ädle,
Kall mot jordens kalla sköte sluten.
Mer än lefva, fann jag, var att älska,
Mer än älska är att dö som denne.'

Så hon sade utan gråt och jämmer,
Framgick stilla till den fallnes sida,
Böjde knä och tog sin duk och täckte
Tyst och lätt hans genomskjutna panna.
Hemsk och tigande stod kämpaskaran,
Lik en skog, där ej en fläkt sig rör;
Tysta stodo nejdens kvinnor äfven,
Komna dit att skåda och att sörja.
Men den ädla flickan sade åter:
'Om dock någon ville hämta vatten,
Att jag kunde två hans anlet blodfritt,
Stryka än en gång hans lock med handen,
Se hans öga, ljuft ännu i döden;

Visa ville jag med fröjd för alla
Molnets broder, den förlåtne tiggarn.
Som stod upp och blef vårt hemlands räddning.'

När den gamle så sin dotter hörde,
Såg den öfvergifna vid sin sida,
Tog med bruten röst han åter ordet
'Ve dig, ve dig, du, min arma dotter!
Glädjens glädje, sorgens bot och lättnad,
Värn i nöden, fader, broder, make,
Allt med honom är för dig förloradt,
Allt du mistat, intet står dig åter.'

Högt i jämmer brast vid talet skaran,
Ingen fanns, som stod med tårlöst öga;
Men den ädla flickans tårar glänste,
Och hon tog den fallnes hand och sade:
'Ej med klagan skall ditt minne firas,
Ej likt dens, som går och snart skall glömmas;
Så skall fosterlandet dig begråta,
Som en afton gråter dagg om sommarn,
Full af glädje, ljus och lugn och sånger
Och med famnen sträckt mot morgonrodnan.'

Johan Ludvig Runeberg

Munter

Vackert var det att betrakta
Hjälten Adlercreutz, genralen,
Hur han kom så tyst och sakta
Till soldatens graf i dalen,
Hur han stannade vid randen
Och, med hatten sänkt i handen,
Såg den enkla bädd fullbordas,
Där Hans Munter skulle jordas.

Stor var eljest icke hopen,
Honom följde i det sista:
Två soldater gräfde gropen,
Fyra stodo vid hans kista;
Men till heders sen för resten,
Utom generaln och prästen,
Tre korpraler, pengar värde,
Och furiren, jag,—den fjärde.

Annan stått fanns ej att skåda.
Klädd i slitna krigarkläder
Låg han, Munter, i sin låda
Hopklämd mellan fyra bräder,
Trygg och nöjd att se i döden,
Som han var i alla öden,
Samma kämpe som i lifvet,
Mindre färm blott, det är gifvet.

Nu, när skild från strid och skiften
Sitt kvarter han fått, soldaten,
Framsteg korpral Buss på griften
Och höll tal om stridskamraten.
Hur han var till börd och minnen,
Hjärta, språk och kraft och sinnen
Som en slant till krigsman slagen,—
Allt drog gubben Buss i dagen.

Det var konstlöst, men man rördes,
Stod där kvar i tyst förbidan,
Log, när Munters kärnspråk hördes,

Strök mustascherna åt sidan.—
Vill du lyssna till hans saga?
Den är enkel och alldaga,
Kan väl mödan knappt betala;
Hör dock! Gamle Buss må tala.

'Krigsmän! Nu är Munter borta.
Känd och käck långt mer än mången,
Har han kommit nu till korta
Och åt döden gett sig fången.
Efter marscher, stormar, strider
Har han nu gjort halt ömsider,
Lagt sig här till rast i backen
Och vändt lugnt i vädret klacken.

Fråga oss, som närmst i elden
Fått med honom kulor smaka.
Om han höll sig, där man ställde'n,
Eller ryggade tillbaka,
Om i striderna och slagen
Han fick hvitt i anletsdragen,
Eller såg mot dödsminuten
Mörkbrun, som af koppar gjuten.

Till armén från vilda skogen
Kom han, styf till skick och later,
Sina tappra fäder trogen,
Allt från hedenhös soldater,
Svarte kort och talte föga,
Log med skalken i sitt öga
Högst tre ord, sen stum som siken,
Men på hufvet slog han spiken.

Liksom han, så hela raden
Af hans släkt gått fram i världen,
Blödt och dött i lägsta graden,
Hållit truten, talt med svärden.
En gång som ett troll ömsider
Steg i Karl den tolfte's tider
Ända till furir en Munter;
Sen dock bar på nytt herunter.

Mången, ej i tjänsten öfvad,
Släpper sent sitt hem ur minnet,
Hänger näbb och går bedröfvad,
Innan tiden stålsatt sinnet.
Sådan var ej Munters vana,
Nej, till tredje Gustafs fana
Kom han, rakt från första dagen
Som en slant till krigsman slagen;

Drack af fröjd, blef vild om kvällen
Och slog buckla på geväret;
Nästa morgon fick sig sällan
Litet fuktel för besväret.
Väbeln sade: 'Tag ej illa,
Så är tjänsten, gubbe lilla!
Har du mjuknat nu till början?'
'Jo,' sad' Munter, 'tack för smörjan!'

Nykter var han ock alltsedan,
Hurtig, nöjd och oförtruten,
Fick i första dusten redan
Vänstra skuldran genomskjuten.
Döbeln stod då bland de sina,
Hörde samma kula hvina:
'Den gick nära, barn, hvem fick'en?'
'Munter svarte: 'Jag var pricken.'

Knappast läkt på nytt den gången,
Fick han åter lyckan pröfva,
Fick, i en kosackhop fången,
Sina breda fötter öfva;
Tvangs att följa halfva milen
Stäppens fåle, snabb som ilen,
Tills af några djärfva kunder
Han blef frälst som af ett under.

Svetten svällde i hans panna,
Hjärtat slog och barmen häfdes,
När han ändtligt kom att stanna;—
Dock god min behölls och kräfdes.
'Fick du trafva?' ljödo ropen
Skämtsamt ur den ystra hopen,

'Hur gick färden, hur var stigen?'

Munter svarte: 'Tämmeligen.'

Kort därpå blef Armfelt slagen;
Munter, blodbestänkt, ja, färgad,
Stod sin fana närmst den dagen,
Genom honom blef hon bärgad.
Nu, vasserra, ändtligt fick han
På den fasta, gråa brickan
Svärdsmedaljens hederstecken;
Munter sade lugnt: Å näcken!'

Som han var i dessa strider,
Lika nöjd och oförfärad
Var han allt till sista tider,
Endast mer bemärkt och ärad,
Var nu grå i skägget vorden,
Kanske än mer karg på orden,
Men i eld och rök och flamma
In i döden än densamma.

Sent på ett besök i våras
Kom hans mor till bivuaken;
Då fick Munter lof att tåras,
När han såg den gamla draken;
Satt ock sedan långt på natten,
Teg och log och såg på skatten.
Detta möte var det sista,
Nu lär gummans hjärta brista.

Aldrig nej, hvadhelst hon sade;
Till hvart ord från modrens tunga
Endast ja och ja han hade,
Tills hon ändtligt hördes sjunga:
'Käre son, var ej förvägen!
Håll dig saktligt, gå ur vägen,
Bättre fly än illa fäkta!'
Då sad' Munter: 'Pass, ursäkta!'

Dock, hans kula, den var gjuten,
Här var gränsen, här fanns döden,
Sen han käck och oförtruten

Följt armén i alla öden.
Än i går dock blef han funnen,
Hurtig med tobak i munnen,
Som piket hos generalen,
Där ett krigsråd hölls i salen.

Nyss på ordena vi läste,
Hur, liksom att föra ordet,
En granat kom in och fräste
Mellan herrarne kring bordet.
Munter, van att röra bränder,
Spottade i styfva händer
Och fick gynnarn öfver nacken,
Flink att skynda ut på backen.

Dörren hann han, klippte sedan
Genom farstun ut i rycken,
Stod så när på trappan redan,
När granaten sprang i stycken.
Det var Munters bragd den dagen.
Nu så låg den tappre slagen,
Dock, till modet än behållen,
Sad' han endast: 'Fan tog bollen.'

Än i dag, när morgon grydde,
Höll han kvar af lif en gnista;
Ingen klagan, hållning prydde
Veteranen i det sista.
'Stackars gubbe, ena armen,
Den är borta, hela barmen
Full med skärfvor af granaten
Munter sad': 'Han sprack, den saten.'

Sådan slöt han, sådan var han,
Karl i början, karl i slutet,
Trög i ord, men kvick i faran,
Med om saken oafbrutet.
Van att handla, ej att pråla,
Van att sakna, van att tåla,
Var han man att allt fördraga,
Allt, ja, utom ett—att klaga.

Kunde världen oss betala
Våra bistra dar och nätter,
Ägde de ett språk att tala,
Finlands genomblödda slätter,
Kunde härens fanor säga,
Hvad en Munters likar väga,
Mången med galon på rocken
Fick då buga för en tocken.

Ja, min gamla barm känns höja
När jag honom minns i ledet;
Skulle dödens fåror plöjas,
Vänner, det var häst i redet;
Aldrig ängslig och förlägen,
Bara hejsan och ur vägen,
Gången jämn och efter trumman,
Framåt, det var hufvudsumman.

Och hur var han dock ej boren,
Vänfast, trofast, lugn och stilla
Som ett barn, fast grå till håren,
Ville han knappt ovän illa.
Fienden var för hans händer.
Hvad tobaken för hans tänder;
Bägge sleto press och våda,
Dock som kära plantor båda.

Heder öfver honom, heder
Öfver krigarn, där han gömmes!
Mannamod och mannaseder
Akte, att hans namn ej glömmes.
Inga slafvar trampe kullen,
Där den tappre bor i mullen,
Nej, en ätt af gamla stammen
Skydde ständigt grafven. Amen!'

När korpralen slutat hade
Och steg ned från vigda sanden,
Tog genralen själf en spade
I den segervana handen.
Det var han, som sist af alla
Sakta lät på grafven falla

Litet stoft af fosterjorden;
Men han talte.—Glöm ej orden!

Hvad han sade, föll i tycket,
Väckte tankar mångahanda,
Fast det ej var grant och mycket,
Endast talt i Munters anda;
Nog det var att vittne bära
Om vår trohet, om vår ära,
Nog också till krigarns minne;—
Orden lydde: 'Han var finne.'

Johan Ludvig Runeberg

N:O Femton Stolt

Den sköna dagen på Lappos fält
Var ändad, och segerglad
Red Döbeln fram, där hans här sig ställt,
Längs hela dess stolta rad.

Han tackade vänligt hvar trupp därvid
Med en krigares enkla ord
För trofast heder, för manlig strid
Och för kärlek till fosterjord.

Han nådde sin yttersta flygel till slut
Vid aftonens sista glans;
Han tackade skaran där, som förut;
Den fördes af kapten Schantz.

Den glesnat mycket, han såg det väl,
Fått luckor i hvarje led;
Snart fäste dock annat genralens själ,
Och nu ryckte han fram därmed.

Man märkt vid talet från stund till stund,
Hur han blickat åt sidan ren
På en tiggarskepnad, en trasig kund,
Som stod där tyst och allen.

Nu gaf han mannen en vink: 'Du, du
Där borta, kom hit, tag mod!
Du var oss närmare dock än nu
I dag, där det gällde blod.

Säg, har du glömt, hur du tog dig gevär
Ur en fallen krigares hand
Och skyndade efter min tappra här
I stridens hetaste brand?

Då vi döko i åkern, hann du oss opp
Och dök som de öfrige med,
Då den syntes ånyo, min segrande tropp,
Då slogs du i främsta led.

Då man stormade byn mot kanonerna än
Och jag kastade blicken dit,
Då såg jag din trasiga jacka igen
Först uppe på batterit.

Det där var hurtigt: ett slikt försök
Kan bäras i ryktets famn;
Så gala öppet, min käcka gök,
Låt höra till först ditt namn?'

'Hvad namn i världen jag fått af präst,
Har ingen sig fäst vid;
Men fähund har man mig kallat mest
I hela lefnads tid.'

'Bra! Kasta namnet tillbaks på dem,
Som gett det, och tröstad var.
Men säg mig blott, hvar du har ditt hem
Och hvar du har ditt försvar!'

Han viste på vägen vid kullens rand:
'Mitt hem på denna jag har;'
Han viste sin knutna, väldiga hand:
'Och här, här har jag försvar.'

'Ditt hem går an, ditt försvar är godt;
Ditt yrke, det är dock, säg,
Att stjäla kyrkor, att snatta smått
Eller rövva på allmän väg?'

'Och hade jag stulit stort eller smått,
Visst ägde ett öre jag dock;
Och hade jag plundrat en tiggare blott,
Visst bar jag en helare rock.'

Då strålade Döbeln af välbehag:
'Von Schantz, herr kapten, hör hit!
Hvem var den tappraste man i dag,
Som föll här i kompanit?

Låt hämta hans ränsel, hans rock, hans hatt.

Hans plit och gevär också:
Hans ädla namn och hans krigarskatt,
Den här skall i arf dem få.'

Man kom med vapen och dräkt i hast,
De burits af femton, Stolt.
Von Döbeln log med ett ögonkast
På sin skyddlings trasiga kolt.

'Stolts rock är blodig, det fordras mod
Att dra det plagget uppå;
Men Fähund, ser jag, har tjockt af blod
På egna klutar också.

Så byt och kläd dig i uniform
För fronten här uppenbart!
Du gick framför den vid dagens storm,
Jag vill se dig inom den snart.'

Han bytte dräkt, och hans kind, den brann,
Sen han vapen och rustning fått;
Och tyst kom Döbeln och ställde sin man
I luckan, där Femton stått.

'Och nu så är du en ung soldat
Af äktaste skrot och hålt,
Och nu så är du vår krigskamrat
Och numero femton, Stolt.

Så var till mod och till hjärtelag
Densamma du var förut,
Men nämns du fähund från denna dag,
Så drag din plit och säg: 'Hut!'

Den nye krigarn, till denna stund
Hans bröst höjts lugnt som ett hvalf;
Vid dessa ord från genralens mund
Man såg dock, att djupt det skall.

Han hade smakat ej ens som stöld
En fröjd i sin lefnads dar;
Hans tårar, frusna i lifvets köld,

Ej runnit, sen barn han var.

Nu sken på hans hjärta för första gång
En strimma af sol och vår,
Och ur smultna källor med hejdlöst språng
Framströmmade tår på tår.

'Och får jag vara i lust och nöd
Soldat, bland de tappre en,
Så säg, när gäller det kamp och död?
Gud gifve i morgon ren!'

Johan Ludvig Runeberg

Otto Von Fieandt

Från Kristina var en man,
Otto Fieandt hette han,
Föddes äldst bland bröder alla,
Däraf lärde han befalla;

Var i kriget, det är sant,
Endast öfverstelöjtnant,
Hade med armén fått vandra,
Om han kunnat lyda andra.

Men han gick sin egen stig,
Bar sitt hufvud själf för sig,
Kunde under ingen vara,
Fick ock därför egen skara.

Nu så hör, hur han såg ut:
Klädd han gick i grå syrtut,
Den var sydd på hemloft-skullen.
Och af egna får var ullen.

Öfverst på hans hjässa satt,
Sliten blank, hans faders hatt,
Ärfd vid Villmanstrand på näset,
Där hans farfar bet i gräset.

Lägg därtill i vintertid
Fårskinnspäls, helt kort, men vid
Becksömsstofflor sist på foten,
Sådan red han framför roten.

Hjälte var han ej just så,
Att han nu dugt ses uppå;
Andra tider, andra seder,
Fieandt bar för djup sin heder.

Bar sitt svärd som bihang blott,
Gud vet, om han sköt ett skott
Under hela långa kriget;
Visst är, att det är förtiget.

Järn och stål och krut och bly
Därom fick hans trupp sig bry.
Den höll primen, han höll basen,
Gubbens vapen var karbasen.

När han gick med den i hand,
Klämde till för kung och land,
Var han seg som gamla eken,
Blef ej gärna trött af leken,

Kunde slåss fast hela dan,
Brydde sig om segern fan,
Ville blott ge drift åt striden,
Därtill var hans kantschuk vriden.

Finnen, visste han helt godt,
Är för trygg för att ha brådt,
Ville därför hjälpa arten,
Icke modet, endast farten.

Pipa skulle dock han ha,
Eljest var det aldrig bra;
Men med röken frisk i munnen
Slogs han gladt, fast öfvervunnen.

Ofta midt bland vapnens brak
Tog han därför ny tobak,
Lät sin närmsta busse bida
Och slå eld, förrn han fick strida.

När han sen i hopen stod,
Öfversköld af svett och blod,
Gjorde med sin dagg försöken
Och ur bottnets djup sög röken.

Fick sin trupp i ordning ställd,
Bajonetten vackert fälld
Och bröt in i värsta klämman,
Var han som på eget hemman.

Talte finska som en tolk,

Skrek som åt sitt arbetsfolk;
En fick pris, en ann' en skrapa,
Ingen fick stå lat och gapa.

Då, så säga än hans män,
Var ej godt för fienden,
Då var gubben lik hin onde,
Annars var han som en bonde.

Sådan kom han med sin flock,
Samma pipa, samma jack,
Efter många hårda strider
Fram till Karstula omsider.

Hela finska härens hopp
Hvilade på denna tropp,
Knappt tolf hundra man numera;
Vlastoff kom med trefaldt flera.

Hurtig lek det skulle bli,
Fieandt stoppade uti,
Pröfvade sin dagg mot klacken
Och begynte strax attacken.

Sexton timmar höll han ut,
Då fick gubben stryk till slut,
Måste dra sin trupp ur flamman
Och ge djäfvulen alltsamman.

Det förtäljs om honom då,
Att han rakt slöt opp att slå,
Tryckte djupt sin hatt på pannan
Och blef spak som trots en annan.

Så till Möttönen han red,
Såg blott styft mot sadeln ned,
Höll sin högra hand vid brickan;
Pipan, den låg glömd i fickan.

Hvad han satt och tänkte på,
Kunde ingen rätt förstå,
Med sig själf blott höll han gille,

Lät sitt folk gå, som det ville.

När han kom till Lintulaks,
Bad han om en halmkärf strax,
Sökte sömn på all sin möda,
Smakte ej en bit till föda.

Sådan slöt han denna dag;
Nästa morgon, tre vid lag,
Sen han fått en smula blunda,
Var han ren helt annorlunda.

Var mest såsom vanligt förr,
Tittade ur stugans dörr,
Lika skarp som förr i synen,
Och drog valk vid ögonbrynen.

Tog en pärla, förrn han for,
Snäste till sin yngre bror,
Gaf vid ån en örfil redan,
Rökte friskt i Perho sedan.

Gud vet eljest, hur det är.
Väl behöfs i fält gevär,
Men att såsom Fieandt strida
Kan väl också ha sin sida.

Därför säga ock hans män,
När det väckes fråga än
Om de tusende besvären,
Landets fall och hufvudhären:

'Annorlunda kriget gått,
Om en general man fått,
Som förstått värdera tiden,
Och som rökt tobak i striden.'

Johan Ludvig Runeberg

Saarijarven Paavo

High 'mid Saarijärvi' moors resided
Peasant Paavo on a frost-bound homestead,
And the soil with earnest arm was tilling;
But awaited from the Lord the increase.
And he dwelt there with his wife and children,
By his sweat his scant bread with them eating,
Digging ditches, ploughing up, and sowing.

Spring came on, the drift from cornfields melted,
And with it away flowed half the young blades;
Summer came, burst forth with hail the shower,
And with the ears were half down beaten;
Autumn came, and frost took the remainder.
Paavo's wife then tore her hair, and spake thus:
'Paavo, old man, born to evil fortune,
Let us beg, for God hath us forsaken;
Hard is begging, but far worse is starving.'

Paavo took the good-wife's hand and spake thus:
'Nay, the Lord but trieth, not forsaketh,
Mix thou in the bread a half of bark now,
I shall dig out twice as many ditches,
And await then from the Lord the increase.

Half bark in the bread the good-wife mixed then,
Twice as many ditches dug the old man,
Sold the sheep, and bought some rye, and sowed it.
Spring came on, the drift from cornfields melted,
And with it away flowed half the young blades;
Summer came, burst forth with hail the shower,
And with the ears were half down beaten;
Autumn came, and frost took the remainder.
Paavo's wife then smote her breast, and spake thus:
'Paavo, old man, born to evil fortune,
Let us perish, God has us forsaken,
Hard is dying, but much worse is living.'

Paavo took the good-wife's hand and spake thus:
'Nay, the Lord but trieth, not forsaketh,

Mix thou in the bread of bark the double,
I will dig of double size the ditches,
But await then from the Lord the increase.'

She mixed in the bread of bark the double,
He dug then of double size the ditches,
Sold the cows, and bought some rye and sowed it.
Spring came on, the drift from cornfields melted,
But with it away there flowed no young blades.
Summer came, burst forth with hail the shower,
But with the ears were not down beaten,
Autumn came, and frost, the cornfields shunning,
Let them stand in gold to bide the reaper.

Then fell Paavo on his knees and spake thus:
'Aye, the Lord but trieth, not forsaketh.'
And his mate fell on her knees, and spake thus:
'Aye, the Lord but trieth, not forsaketh.'
But with gladness spoke she to the old man:
'Paavo, joyful to the scythe betake thee!
Now 'tis time for happy days and merry.
Now 'tis time to cast the bark away, and
Bake our bread henceforth of the rye entirely.'

Paavo took the good-wife's hand and spake thus:
'Woman, he endureth trials only,
Who a needy neighbour ne'er forsaketh;
Mix thou in the bread a half of bark still,
For all frost-nipped stands our neighbour's cornfield.'

Johan Ludvig Runeberg

Sandels

Sandels, han satt i Pardala by,
Åt frukost i allsköns ro.
'I dag, ett slaget, blir striden ny,
Det skall gälla vid Virta bro.—
Herr pastor, jag låtit kalla er hit.—
Var god, foreller en bit!

Jag tänkt behålla er hos mig i dag,
Det är så min önskan och plikt:
Ni känner trakten här bättre än jag
Och kan ge mig notiser af vikt.
Var trygg, vi skola ej lukta blod.—
Ett glas? Maderan är god.

Tutschkoff har sändt mig ett vänligt bud,
Att vår vapenhvila är slut.
Låt maten smaka er! Sås, min Gud!
Då vi ätit, rida vi ut.—
Vi måste nöjas med hvad vi få,—
Kanske ni befaller margå?'

Det kom ett bud, ett ilbud kom:
'Den är bruen, vår konvetion;
Brusin har vändt med vår förpost om,
Man hinner ej rifva bron.
Vårt ur var tolf, och vi följde det,
Men den ryska klockan är ett.'

Sandels, han satt och smorde sitt krås,
Ät friskt, som öm intet händt.
'Försök, herr pastor! En dåb på gås?
Den äter man excellent.
Det är Dolgoruki, som brådskar igen;
Ett glas till hans ära, min vän!'

Men budet talte: 'Herr general,
Får jag bringa tillbaka ett svar?'
'Jo, säg Fahlander, att bron är smal
Och att batterier han har.

Han må hålla ut där en timme, en half.—
Herr pastor, kotlett af kalf?'

Ilbudet for, en sekund förlopp,
Och en ryttare syntes igen:
Som en blixtnad han sprängde till trappan opp,
I ett språng var han nere på den;
Hans yttre røjde en ung löjtnant,
Det var Sandels' adjutant.

Han skyndade in i salen, han stod
För sin chef med lågande blick.
'Herr genral, det har flutit strömmar af blod,
Blod kostar hvar ögonblick.
Vår här har mod, men den hade det mer
På en half mil närmare er.'

Sandels, han såg på den komne förströdt:
'Bevars, ni är varm som en ugn.
Ni har säkert ridit er hungrig och trött,
Kom, hvil en stund, var lugn.
Man måste tänka på hunger och törst,
Se här, genever till först?'

Löjtnanten dröjde. 'Vår kamp blir hård,
Man forcerar med framgång bron,
Vår förtrupp sviktar i Kauppila hård,
Där den trycks af en hel bataljon,
Armén är bestört, allt år på sin hals;
Hvad order ges, hvad befalls?'

'Jo, att ni sätter er vackert ned
Och får er kuvert i skick;
Och sen ni fått den, så ät i fred,
Och sen ni ätit, så drick,
Och sen ni druckit, så ät än mer,
Där har ni order, jag ber.'

Harm brann i den unga krigarens själ,
Af dess flammor hans öga sken.
'General, jag är skyldig er sanning, nåväl,
Ni föraktas af hela armén.

Hos hvarenda soldat en tanke jag fann,
Att ni är vår fegaste man.'

Sandels, han fällde sin gaffel, han teg,
Brast ändtligt i gapskratt ut.
'Hur var det, herre, är Sandels feg,
Säger man så? Åh hut!
Min häst, låt sadla min ädla Bijou!
Herr pastor ni följer ej nu.'

Det var storm, det var brak, det var strid på den strand,
Där den Sandelska hären var ställd,
I ett rökmoln svepte sig vatten och land,
Och ur molnet blixtrade eld,
Som af åskor dånade rymdens hvalf,
Och den blodiga marken skalf.

Där stod vid sitt bröstvärn Finlands tropp,
Såg trotsigt faran emot;
Men från rote till rote en hviskning lopp,
Man hörde ett dämpadt knot:
'Han är borta, han gömmer sig undan igen,
Generalen synes ej än.'

Men han syntes, han kom. Vid sitt främsta standar
På redutten han stannade nu,
Och hans öga var lugnt och hans panna var klar
Och han sken på sin ädla Bijou,
Och han satt orörlig med tub i sin hand
Och betraktade brygga och strand.

Och han sågs på sin springare långt ifrån,
Och som tusendes gällde hans fall,
Och fördubbladt hördes kanonernas dån
Från fientliga strandens vall,
Och det ljud kring hans hjässa af kulor ett hvin
Men han ändrade icke en min.

Och den tappre Fahlander, han dröjde ej mer,
Till sin chef på redutten han red:
'General, man har märkt er, man måttar på er,
Det gäller ert lif, rid ned!'

'Ned, ned, general, er fara är vår',
Skrek stormande hela hans kår.

Sandels, han rörde sig ej från sin ort,
Till sin öfverste talte han stolt:
'Är det fruktan, det skriker, ert folk, så förgjodt?
Om det sviktar i dag, är det såldt.
Men välan, ett försök! Var beredd till affär,
På minuten är fienden här.'

Den ringa hop, som vid Kauppila stod,
Af tusen fiender tryckt,
Den hade kämpat med hjältemod,
Men den nalkades nu i flykt.
Den hann generalens batteri,
Den störtade honom förbi.

Han rörde sig ej, stolt dröjde han kvar,
Som han sutit, satt han ännu,
Och hans öga var lugnt, och hans panna var klar,
Och han sken på sin ädla Bijou,
Och han mätte den här, som i segrande lopp
Mot hans eldar rusade opp.

Och han såg den komma, den kom helt när,
Men på faran ej akt han gaf,
Och han söktes af dödar från tusen gevär,
Men han tycktes ej veta däraf;
Han såg på sitt ur, han bidde sin tid,
Han satt som i djupaste frid.

Men den kom, den minut, som han väntat, och nu
Till sin öfverste sprängde han ned:
'Är det färdigt, ert folk, är det likt sig ännu,
Skall det veta att bryta ett led?
Jag har låtit de stormande yfvas; välan,
Vräk undan dem nu som en man!'

Det var sagdt, det var nog, det behöfdes ej mer,
Det blef fröjd, det blef jublande rop.
Sex hundra krigare stormade ner
Mot den trotsande fiendens hop,

Och den vräktes tillbaka, pluton för pluton,
Tills den föll nedtrampad vid bron.

Sandels, han kom till sin här i galopp,
Där vid stranden den segrande stod.
Då hans hvita Bijou bland lederna lopp,
I sin snöglans purprad med blod,
Och genralen med tjusningens eld i sin själ
Gladt hälsade trupp och befäl;

Då spordes ej mer ett smygande knot,
En hviskning, bister och dof,
Nej, ett jubel stormade honom emot,
Och i jublet hördes hans lof,
Och det roptes af röster till tusendetal:
'Hurra för vår tappra genral!'

Johan Ludvig Runeberg

Soldatgossen

Min fader var en ung soldat, den vackraste man fann,
Vid femton år gevär han tog, vid sjutton var han man.
Hans hela värld var ärans fält,
Där stod han glad, hvar han sig ställt,
I eld, i blod, i frost, i svält;
Han var min fader, han.

Jag var ett barn, när han drog bort, sen fridens dag var slut,
Dock minns jag än hans stolta gång, jag minns den hvar minut,
Hans hatt, hans plym, den bruna hyn
Och skuggan från hans ögonbryn:
Nej, aldrig går det ur min syn,
Hur härlig han såg ut.

Det hördes snart från höga nord, när hären ryckte ned,
Hur han var käck, hur han var stark, hur i hvar strid han stred.
Så sad's, han fått medalj också,
Det spordes snart, att han fått två;
Ack, tänkte jag i hjärtat då,
Den som fick vara med!

Och vintern gick, och drifvan smalt, och det var lust och vår,
Då kom ett bud: 'Din fader dött, han dog för ädla sår.'
Jag tänkte då, jag vet ej hvad,
Var stundom ängslig, stundom glad;
Men mor, hon grät tre dar å rad,
Så blef hon lagd på bår.

Min fader slöt på Lappos slätt, sin fana närmst invid;
Det sägs, det var den första gång, han blekna setts i strid!
På Uttis malm, för Gustafs land,
Min farfar dög med svärd i hand,
Hans fader föll vid Villmanstrand,
Han var från Carols tid.

Så var med dem, så blödde de, så har det ständigt gått;
Ett härligt lif de lefvat dock, en härlig död de fått.
Ack, hvem vill stappla trög och tung?
Nej, gå i fält helt, varm och ung

Och dö för ära, land och kung,
Se, det är annan lott!

Jag är en fattig gosse jag, som äter andras bröd,
Jag har ej huld, jag har ej hem alltsen min faders död;
Men klaga är ej mitt behag,
Jag växer högre dag från dag,
Jag är en krigargosse, jag,
För mig finns ingen nöd.

Och lefver jag, tills jag blir stor och fyller femton år,
Till samma svält, till samma kamp, till samma död jag går.
Där kulor hvina tätast då,
Där skall man finna mig också,
Där vill ock jag försöka på
I mina faders spår.

Johan Ludvig Runeberg

Sveaborg

Vi suto efter slutad dag
Vid aftonbrasans sken,
Den gamle fänrik Stål och jag;
Det var vår vana ren.
En stund flöt bort vid glam och skämt;
Då råkade Sveaborg bli nämndt.

Jag nämnde flyktigt blott dess namn,
Men det blef allvar då:
'Har du sett ön i hafvets famn
Med Ehrnsvärds fästen på,
Gibraltars like i vår nord?'
Så tog den gamle mörk till ord.

'Den blickar öfver haf och fjärd
Med ögon i granit,
Den lyfter högt sitt Gustafssvärd
Och menar stolt: 'Kom hit!'
Det svärdet sänks ej för att slå,
Det blixtrar blott och krossar så.

Låt bli att trotsigt nalkas ön,
Då kriget gör sin rund,
Stör icke drottningen af sjön
I hennes vredes stund;
Hon slungar mot dig dödens bud
I tusende kanoners ljud.

Tillbakaträngd var Finlands tropp,
Vid polens gräns den stod;
Dock flammade ännu vårt hopp
Dock glödde än vårt mod.
Att bota allt ej troddes svårt
Så länge Sveaborg var vårt.

Klar blef i hast hvar mulen blick,
När detta namn blott ljöd,
Allt knot var slut, all sorg förgick,
Det fanns ej köld, ej nöd.

Ny fart den finska björnen tog
Och skakade sin ram och slog.
Men djupt ur mången slutna barm
En pressad suck sig bröt.

På drifvans bädd hur mången natt
Jag hörde detta ord
Af gråa kämpen, där han satt,
Långt skild från hemmets jord;
Det var hans eld, när det var kallt,
I fjärran bygd hans hem, hans allt.

Då flög en hviskning oss förbi,
Ett rykte söder från:
Det talte om förräderi,
Om våra vapens hån;
Från man till man, från trakt till trakt
Det möttes blott af stolt förakt.

Ej glöms i tidens tid den dag,
Då denna sägn blef sann,
Då likt ett dystert tordönsslag
Det säkra bud oss hann,
Att landets sista hopp gått ner
Att Sveaborg var svenskt ej mer.

Har hafvets bottenlösa svall
Det i sin afgrund sänkt,
Har himlens blix, har åskans knall
Dess fasta murar sprängt?
Fanns ingen man på vallen kvar?
Det frågtes blott, det gafs ej svar.

Men djupt ur mången slutna barm
En pressad suck sig bröt,
Och mången blick, på tårar arm,
I strida floder flöt;
Det hade dött, ens fosterland,
Man stod och grät vid grafvens rand.

O lif! Den man, hvars skuld det var,
Att denna tårflod rann,

En gång den skönsta lager skar,
Som någon hjälte vann:
Den svenska flottans största glans
Dess seger vid Svensksund, var hans.

Dock om sitt ljus, sin glans en värld
Utaf hans klinga fått,
Om solar bleknat för hans svärd,
Skall han föraktas blott.
Det blir hans lön för hans bedrift
På klippan där med Ehrnsvärds grift.

Du älskar, yngling, ton och sång,
Vår forntid älskar du;
Kanhända sjunger du en gång,
Hvad jag förtäljer nu;
Då gif hans svarta bragd sin dag,
Det i sin afgrund sänkt, dag,
Men hölj i natt hans namn som jag.

Förtig hans ätt, nämn ej hans stam,
Hvälf ej på den hans brott;
Må ingen rodna för hans skam,
Den drabbe honom blott.
Den, som förrådt sitt land, han har
Ej ätt, ej stam, ej son, ej far.

Nämn honom blott den falska arm,
Man ställt till Finlands stöd,
Nämn honom blygd och hån och harm
Och skuld och straff och död.
Det är blott så, han kallas bör,
Det är att skona den, som hör.

Tag allt, hvad mörker finns i graf,
Och allt, hvad kval i lif,
Och bilda dig ett namn däraf
Och det åt honom gif;
Det skall dock väcka mindre sorg
Ån det, han bar på Sveaborg.'

Sven Dufva

Sven Dufvas fader var sergeant, afdankad, arm och grå,
Var med år åttiåtta ren och var ren gammal då;
Nu bodde på sin torfva han och fick sitt bröd af den
Och hade kring sig nio barn, och yngst bland dem sin Sven.

Om gubben haft förstånd, han själf, att dela med sig af
Tillräckligt åt en sådan svärm, det vet man ej utaf;
Dock visst lär han de äldre gets långt mer, än billigt var,
Ty för den son, som sist blef född, fanns knappt en smula kvar.

Sven Dufva växte opp likväl, blef axelbred och stark,
Slet ondt på åkern som en träl och bröt opp skog och mark,
Var from och glad och villig städs, långt mer än mången klok,
Och kunde fås att göra allt, men gjorde allt på tok.

'I Herrans namn, du arma son, hvad skall af dig väl bli?'
Så talte gubben mången gång allt i sitt bryderi.
Då denna visa aldrig slöts, brast sonens tålmod,
Och Sven tog till att tänka själf, så godt han det förstod.

När därför sergeant Dufva kom en vacker dag igen
Och kuttrade sin gamla ton: 'Hvad skall du bli, o Sven?'
Sågs gubben, ovan förr vid svar, bli helt förskräckt och flat,
När Sven lät upp sin breda näbb och svarte: 'Jo, soldat!'

Den åldrige sergeanten log föraktligt dock till slut:
'Du, slyngel, skulle få gevär och bli soldat, vet hut!'
'Ja', mente gossen, 'här går allt helt afvigt mig i hand;
Kanske det mindre konstigt är att dö för kung och land.'

Den gamle Dufva häpnade och grät helt rörd en tår;
Och Sven, han tog sin sack på rygg och gick till närmsta kår.
Målfyllig var han, frisk och sund, allt annat sågs förbi,
Och utan prut blef han rekryt vid Dunekers kompani.

Nu skulle Dufva få sig pli och läras exercis,
Det var en lust att se därpå, det gick på eget vis.
Korpralen skrek och skrattade, och skrattade och skrek,
Men hans rekryt förblef sig lik vid allvar som vid lek.

Han var visst outtröttelig, om nånsin någon ann',
Han stampade, att marken skalf, och gick, så svetten rann;
Men roptes vändning åt ett håll, då slog han bom på bom
Tog höger-om och vänster-om, men ständigt rakt tvärtom.

Gevär på axel lärde han, gevär för fot också,
Att skyldra, fälla bajonett, allt tycktes han förstå;
Men roptes skyldra, fällde han som oftast bajonett,
Och skreks gevär för fot, flög hans på axeln lika lätt.

Så blef Sven Dufvas exercis beryktad vidt omkring,
Enhvar, befäl och manskap, log åt detta underting;
Men han gick trygg sin jämna gång, var tålig som förut
Och väntade på bättre tid,—och så bröt kriget ut.

Nu skulle truppen bryta opp, då blef o fråga ställdt,
Om Dufva kunde anses klok och tagas med i fält.
Han lät dem prata, stod helt lugn och redde saken så:
'Om jag ej får med andra gå, får jag väl ensam gå.'

Gevär och ränsel fick han dock behålla, äfven han,
Fick vara dräng där man höll rast, soldat, där striden brann;
Men slåss och passa opp gick allt med samma jämna ståt,
Och aldrig blef han kallad rädd, blott tokig mellanåt.

På återtåg var Sandels stadd, och ryssen trängde på;
Man drog sig undan steg för steg längs stranden af en å.
Ett stycke fram på härens väg gick öfver ån en spång,
Där stod en liten förpost nu, knappt tjugu man en gång.

Som den var sänd i ändamål att bota vägen blott,
Låg den i ro, sen det var gjordt, långt skild från hugg och skott,
Tog för sig i en bondgård där allt, hvad den kunde få,
Och lät Sven Dufva passa opp, ty han var med också.

Men plötsligt blef det annat af, ty utför närmsta brant
I sporrstreck, på en löddrig häst, kom Sandels' adjutant:
'Till bryggan, gossar', ropte han, 'för Guds skull, i gevär!
Man sport, att en fientlig trupp vill öfver älfven där.'

'Och, herre', talte han till den, som förde folket an,

'Rif bron, om ni det kan; om ej, så slåss till sista man!
Armén är såld, om fienden här slipper i vår rygg.
Ni skall få hjälp, genralen själf, han, ilar hit, var trygg!'

Han flög tillbaka. Men till bron hann truppen knappast ned,
När högt på andra strandens vall en rysk pluton sig spred.
Den vidgades, den tätnade, den lade an, det small;
Dess allra första salfva ren blef åtta finnars fall.

Det var ej godt att dröja mer, man sviktade enhvar.
Ännu en åska, och man såg blott fem kamrater kvar.
Då lydde alla, när det ljöd: 'Gevär i hand, reträtt!'
Sven Dufva blott tog miste han och fällde bajonett.

Än mer, hans svängning till reträtt gick ock besatt på sned,
Ty långt ifrån att dra sig bort, bröt han på spången ned.
Där stod han axelbred och styf, helt lugn på gammalt vis,
Beredd att lära hvem som helst sin bästa exercis.

Det dröjde heller länge ej, förrn han den visa fick,
Ty bron sågs fylld med fiender i samma ögonblick.
De rände på, man efter man, men åt enhvar, som kom,
Gafs höger-om och vänster-om, så att han damp tvärtom.

Att störta denna jätte ned var mer, än arm förmått,
Och ständigt var hans närmsta man hans skygd mot andras skott;
Dock djärfvare blef fienden, ju mer hans hopp bedrogs;
Då syntes Sandels med sin flock och såg, hur Dufva slogs.

'Bra, bra', han ropte, 'bra, håll ut, min käcka gosse du.
Släpp ingen djäfvul öfver bron, håll ut en stund ännu!
Det kan man kalla en soldat, så skall en finne slåss.
Fort, gossar, skynden till hans hjälp! Den där har räddat oss.'

Tillintetgjordt fann fienden sitt anfall innan kort,
Den ryska truppen vände om och drog sig långsamt bort;
När allt var lugnt, satt Sandels af och kom till stranden ned
Och frågte, hvar den mannen fanns, som stod på bron och stred.

Man viste på Sven Dufva då. Han hade kämpat ut,
Han hade kämpat som en man, och striden, den var slut;
Han tycktes hafva lagt sig nu att hvila på sin lek,

Väl icke mera trygg än förr, men mycket mera blek.

Och Sandels böjde då sig ned och såg den fallne an,
Det var ej någon obekant, det var en välkänd man;
Men under hjärtat, där han låg, var gräset färgadt rött,
Hans bröst var träffadt af ett skott, han hade ren förblödt.

'Den kulan visste, hur den tog, det måste erkänt bli',
Så talte generalen blott, 'den visste mer än vi;
Den lät hans panna bli i fred, ty den var klen och arm.
Och höll sig till hvad bättre var, hans ädla, tappra barm.'

Och dessa ord, de spriddes sen i hären vidt och bredt,
Och alla tyckte öfverallt, att Sandels talat rätt.
'Ty visst var tanken', mente man, 'hos Dufva knapp till mått;
Ett dåligt hufvud hade han, men hjärtat, det var godt.'

Johan Ludvig Runeberg

Torpflickan

Och solen sjönk, och kvällen kom, den milda sommarkvällen,
Ett sken af mattad purpur göts kring bygderna och tjällen,
Från dagens mödor glad och trött en skara landtmän kom,
De fyllt sitt värf, de vände nu till sina hyddor om.

De fyllt sitt värf, de gjort sin skörd, en dyrbar skörd den gången,
En djärf, fientlig krigartrupp var nedgjord eller fången,
De dragit ut till kamp mot den vid morgonsolens sken,
När allt i seger ändadt var, då var det afton ren.

Helt nära fältet, där den stått, den långa, heta striden,
Vid vägen låg ett litet torp, halft öde då för tiden.
På stugans låga trappa satt en flicka tyst och såg,
Hur skaran kom och drog förbi i fridsamt återtåg.

Hon såg som den, som söker, ser; hvem vet, på hvad hon tänkte?
På kinden rann en högre färg, än aftonrodnan skänkte.
Hon satt så stilla, men så varm, så spanande ändå,
Att om hon lyssnat, som hon såg, hon hört sitt hjärta slå.

Men truppen gick sin bana fram, och flickan såg den tåga:
Till hvarje led, till hvarje man hon blickade en fråga
En fråga, bäfvande och skygg, en fråga utan röst,
Mer tyst än sucken själf, som smög ur hennes fulla bröst.

När hela skaran gått förbi, de första som de sista,
Då svek den arma flickans lugn, då sågs dess styrka brista;
Hon grät ej högt, men pannan sjönk mot hennes öppna hand,
Och stora tårar sköljde ljuft den friska kindens brand.

'Hvad är att gråta? Fatta mod, än står oss hoppet åter,
O dotter, hör din moders röst en fåfäng tår du gråter;
Den, som ditt öga sökte nyss och nu ej återfann,
Han lefver än, han tänkt på dig, och därför lefver han.

Han tänkt på dig, han följt mitt råd att ej gå blindt mot faran,
Det var mitt tysta afskedsord, då han drog hän med skaran.
Af tvång han följde truppen åt, hans håg var ej att slåss,
Jag vet, han ville icke dö från lifvets fröjd och oss.'

Och flickan såg med bäfvan opp, ur sorgsna drömmar vaknad,
Det var, som om en aning stört det stilla hjärtats saknad.
Hon dröjde ej, hon såg en gång ditåt, där striden brann,
Och smög på väg och flydde tyst och skymdes och försvann.

En stund flöt bort, en stund ännu, det led mot natten redan,
I skyn sam molnet silfverhvitt, men skymning låg där nedan.
'Hon dröjer än; o dotter, kom, din oro fåfäng år,
I morgon, innan solen gryr, är ren din brudgum här.'

Och dottren kom, med tysta fjät hon nalkades sin moder
Det blida ögat skymdes nu af inga tårefloder,
Men hennes hand, till hälsning räckt, var kall som nattens vind,
Och hvitare än fästets sky var hennes svala kind.

'Red mig en graf, o moder kär, min lefnadsdag är liden;
Den man, som fick mitt hjärtas tro, har flytt med skam ur striden,
Har tänkt på mig, har tänkt på sig, har följt ert varningsord
Och svikit sina bröders hopp och sina fäders jord.

När skaran kom, och han ej kom, begrät jag nyss hans öde,
Jag trodde, att han låg som man på fältet bland de döde;
Jag sörjde, men min sorg var ljuf, den var ej bitter då,
Jag velat lefva tusen år att honom sörja få.

O moder, jag har sökt bland lik till sista skymt af dagen,
Men ingen af de slagna bar de kära anletsdragen.
Nu vill jag icke dväljas mer på denna svekets ö,
Han fanns ej bland de döda där, och därför vill jag dö.'

Johan Ludvig Runeberg

Trosskusken

Gamle Spelt, skall han så helt förgätas? Nej!
Han var kusk vid trossen, högre var han ej,
Hade som hans likar måst i glömska falla,
Om han ej fått namn som latast bland dem alla.

Pengar värd var gubben ock att se uppå,
Han och hästen, som han körde, likaså.
Höll den ena sina steg med två ben dyra,
Tycktes knappt ett pris förslå för den med fyra.

Sådan farten, sådan var, ock rykt och ans,
Lika tofvig gubbens lugg och hästens svans.
Grälle bar från eget stall sitt damm i världen
Och sitt sot på näsan Spelt från egna härden.

Där de syntes så alltjämt i trängen sist,
Är det säkert, att på skratt var ingen brist;
Hästen gick i sömnen, gubben sof på kärran
Hur den gamla hölls på lasset, vete Herran.

Sakta bar likväl det framåt, småningom,
Högre, högre upp mot nordens bygd man kom;
Halfva Österbotten snart han genomfarit,
Var dock allt densamma, han i Nyland varit.

Och på lika sätt gick äfven färden till,
Samma skratt, hvar han for fram, hvar han höll still,
Och vid skrattet klatschar, det var klippt och skuret,
Än på gubbens rygg och än på kreaturet.

Ingen ändring dock i skick och lugn och fart,
Spelt, han var ohjälplig, det var uppenbart;
Ingen piske bet på gubbens tjänstekläder,
Och i tjänsten bar ock Grälle barkadt läder.

Så omsider nåddes Siikajokis strand,
Blott en frusen flik fanns kvar af fädrens land,
Äfven denna skulle snart till byte lämnas;
Dock, en stark kan brytas, och en svag kan hämnas.

Före kväll var vunnet härens första slag,
Flyktens dag förvandlad till en segerdag,
Återsvalla skulle en gång jagad bölja,
Strömmen ändras, den förföljde nu förfölja.

Snart också från man till man en maning lopp:
'Nästa morgon allt i skick att bryta opp!
Här och tross skall innan natt i ordning lagas,
Och med fröjd mot söder sen så snart det dagas.'

Allt var ordnad, det blef natt, man sof i fred;
Endast unge fänrik Blume sof ej med.
Eld och ifver brände i hans tappra sinne,
Stugan blef för kvaf, han fick ej ro där inne.

Ut på trappan kom han. Mörkt och tyst var allt,
Fästets stilla stjärnor lyste klart och kallt,
Blott i öster, mellan skogens toppar dragen,
Sågs en blekröd strimma gry, en rand af dagen.

Ingen mänska skönjdes, lass och vagnar blott,
Utan förspann, vända norr ut, som de stått:
Allt var, som det varit, intet annorlunda;
Samma färd som hittills tycktes åter stunda.

Samma färd?—Nej, något olik fanns ändå,
Fast ej blicken strax i skuggan föll därpå:
Just den sista kärra, som åkt upp i ledet,
Den stod omsvängd nu och hade häst för redet.

Och vid tygeln ren i skick en man sig ställt,
Blume trodde ej sitt öga,—det var Spelt;
Gamle Spelt, som nedböjd genom landet farit,
Var ett hufvud högre nu, än förr han varit,

Rak som trots en yngling bar han sina år,
Djupt på skuldran föll hans vackra silfverhår,
Anletet, med kinden slät och näsan tvagen,
Sken i mörkret nu mer ljust än förr om dagen.

Unge Blume visste knappt att fatta sig:

'Hvilket under, gubbe, har förvandlat dig?
Du, mer lat och sotig förr än likar andra,
Står nu putsad främst och främst beredd att vandra.

Hvem har tvätt ditt anlet rent från sot och damm,
Hvem har pressat i din gråa lugg en kam,
Hvem har fått dig väckt, det är dock hufvudsaken,
Du, som knappt på själfva dagen förr hölls vaken?'

'Unge herre', hördes lugnt den gamles svar,
'Långsamt far man, när från eget land man far.
När man ser sitt folk med skam fly unnan bara,
Då lär bättre sofva än att vaken vara.

Hvarför skulle jag mitt gamla anlet två?
Mera öppen hade blygseln synts därpå.
Gärna tog jag mot och tålte spe och snäsa;
Sorg jag bar, och därför bar jag sotig näsa.

Nu är allt förändradt, finska hären stridt,
Finland ligger för oss öppet himmelsvidt,
Ingen fläck skall mer på landets ära stanna;
Nu kan mannen visa ren och klar sin panna.

Kalla folket upp, låt röra trumman snart,
Natten är förliden, dagen lyser klart!
Förr så var det brådska, då vi mest bort rasta;
Adle, unge herre, nu är tid att hasta!'

Johan Ludvig Runeberg

Vårt Land

Vårt land, vårt land, vårt fosterland,
Ljud högt, o dyra ord!
Ej lyfts en höjd mot himlens rand,
Ej sänks en dal, ej sköljs en strand,
Mer älskad än vår bygd i nord,
Än våra fäders jord.

Vårt land är fattigt, skall så bli
För den, som guld begär,
En främling far oss stolt förbi;
Men detta landet älska vi,
För oss med moar, fjäll och skär
Ett guldland dock det är.

Vi älska våra strömmars brus
Och våra bäckars språng,
Den mörka skogens dystra sus,
Vår stjärnenatt, vårt sommarljus,
Allt, allt, hvad här som syn, som sång
Vårt hjärta rört en gång.

Här striddes våra fäders strid
Med tanke, svärd och plog,
Här, här, i klar som mulen tid,
Med lycka hård, med lycka blid,
Det finska folkets hjärta slog,
Här bars, hvad det fördrog.

Hvem täljde väl de striders tal,
Som detta folk bestod,
Då kriget röt från dal till dal,
Då frosten kom med hungrens kval,
Hvem mätte allt dess spillda blod
Och allt dess tålamod?

Och det var här, det blodet flöt,
Ja, här för oss det var,
Och det var här, sin fröjd det njöt,
Och det var här, sin suck det göt,

Det folk, som våra bördor bar
Långt före våra dar.

Här är oss ljuft, här är oss godt,
Här är oss allt beskärdt;
Hur ödet kastar än vår lott,
Ett land, ett fosterland vi fått,
Hvad finns på jorden mera värdt
Att hållas dyrt och kärt?

Och här och här är detta land,
Vårt öga ser det här;
Vi kunna sträcka ut vår hand
Och visa gladt på sjö och strand
Och säga: Se det landet där,
Vårt fosterland det är!

Och fördes vi att bo i glans
Bland guldmoln i det blå,
Och blef vårt lif en stjärnedans,
Där tår ej göts, där suck ej fanns,
Till detta arma land ändå
Vår längtan skulle stå.

O land, du tusen sjöars land,
Där sång och trohet byggt,
Där lifvets hat oss gett en strand,
Vår forntids land, vår framtids land,
Var för din fattigdom ej skyggt,
Var fritt, var gladt, var tryggt!

Din blomning, sluten än i knopp,
Skall mogna ur sitt tvång;
Se, ur vår kärlek skall gå opp
Ditt ljus, din glans, din fröjd, ditt hopp,
Och högre klinga skall en gång
Vår fosterländska sång.

Johan Ludvig Runeberg

Veteranen

Han reste sig ansenlig
I stugans skymda vrå,
Väl var han böjd af åren,
Men syntes hög ändå;
Förändrad var han mycket
I detta ögonblick,
En ädel krigarhållning
Låg i hans hela skick.

Rotfattig var han annars
På sina gamla dar;
Från forna tappra strider
Han hade ärr blott kvar;
Sen utan hem han irrat
I många år förut,
På Röikö torp han hamnat
I Alavo till slut.

Nu reste han sig plötsligt,
Liksom ur slummer väckt,
Begynte kasta af sig
Sin slitna hvardagsdräkt,
Tog på sin högtidsklädnad,
Bespard sen många år,
Och strök åt båda sidor
Sitt silfverhvita hår.

Så stod soldaten färdig
Att ut ur stugan gå,
Helt vörtnadsvärd att skåda
I dräkten, gul och blå,
Med mässingsskodda hatten
Högt öfver hjässans rand,
Och dödens lugn i minen,
Och vandringsstaf i hand.

Där ute lyste solen,
Ej sedd på många dar,
Den sjuttonde augusti

Var sommarvarm och klar,
Kring fält och sjö för vinden
Med lätta andedrag;
Hvart ville gamla krigarn
På denna sköna dag?

Hvart ärnade han styra
Sin vandring denna gång?
Blef hemmet honom ödsligt,
Hans plats i vrån för trång?
Och denna högtidsklädnad,
Hvi tog han den uppå?
Var det till Herrans tempel,
Den gamle tänkte gå?

Det hördes ingen ringning
Från denna helgedom,
Och murens port var sluten,
Och kyrkan stängd och tom.
Hvad skulle man ock göra
Uti Guds hus i dag?
Den sjuttonde augusti
Var ingen helgedag.

Dock i den gamles tycke
Hölls gudstjänst denna tid,
Och hölls den ej i kyrkan,
Så hölls den näst invid;
Ty kringom den på höjden,
Från mon till insjöns strand,
Stred Finlands kämpaskara
Just nu för kung och land.

Den sjuttonde augusti
Var sommarvarm och klar,
Och för den forne krigarn
En högtidsdag den var.
Han gick rakt fram mot kullen,
Där Finlands fana höjts,
Han ville se Gud tjänas
I dag af Adlercreutz.

Han ville höra klangen
Af svärden än en gång,
Den välbekanta tonen
Af fältkanonens sång,
För minnet återkalla
Sin ungdoms kraft och mod
Och se det nya släktet,
Hur det höll ut i blod.

Så har man tydt hans mening;
Kanske man den förstått.
Dock såg man ej hans tankar,
Man såg hans vandring blott.
Han gick sin bana framåt
Helt lugnt, det märkte man,
Och hann så kyrkovallen,
Där striden hetast brann.

Där tog han plats vid vägen
Och satt och såg uppå,
Han såg mot finska hären,
Mot ryska likaså;
Hvarhelst de skarpast möttes,
Där sågs hans blick bli kvar,
Och ofta som förklaradt
Hans hela anlet var.

Och blinda kulor hveno
Kring honom hvarje stund,
Och dödens ädla skördar,
De föllo i hans rund;
Han gick dock ej från stället,
Hans lugn var lika gladt,
Och ingen kula rörde
Den gamle, där han satt.

Och i beständig växling,
Allt efter lyckans lek,
Omslöts han af en skara,
Som frambröt eller vek;
Men hur ock striden hvälfde,
Fick gubben ostörd bli,

Och vän och ovän lika
Gick vördande förbi.

Men dagen led, och solen
Vid västerns portar stod,
Då segrade omsider
Den finska härens mod,
Då sågs hvart hinder-brutet,
Hvar fiende på flykt,
Och allt kring gamle krigarn
Var åter lugnt och tryggt.

När då den sista truppen
Bröt ned från kullens topp
Och drog förbi soldaten,
Då stod han högre upp:
'I unga, tappra söner
Utaf vår fosterjord,
Finns någon här, som aktar
En grånad krigsmans ord?

Stor tack vill han er säga
För denna sköna dag,
Ty aldrig har han skådat
Ett härligare slag.
Gud vare pris och ära,
Vårt folk vet segra än,
Än lefver fädrens anda,
Ännu har landet män.'

Johan Ludvig Runeberg

Vilhelm Von Schwerin

Och öfverstelöjtnant Drufva han stod
Bekymrad nu:

'Här dugde ej att ha sprucket mod,
Det brast itu.

Nu ser jag fienden rycka an,
Mångdubbelt starkare kommer han,
Och order har jag att stanna
Och slåss till min sista man.

Och hade jag helst vid kanonerna där
En veteran,
En man, som vant sig att bruka gevär,
En krutsprängd fan;
Men nej, en yngling, spenslig och fin,
En femtonåring, en gref Schwerin
Skall svara för batteriet,
Hvad håller en sådan för min?'

Han red till ynglingen hän med hast,
Sin hand han bjöd:
'Min vän, snart spelas här höga kast
Om lif, om död,
Död, säker död, om ni står er slätt,
Men lif kanske, om ni siktar rätt.
Dö, lefva, det får ni, herre,
Men vika, nej, pass för det!

Jag ser er stå här så späd och vek,
I storm ett rör;
Ni har ej pröfvat en sådan lek,
Min sorg det gör.
Den leken leks ej till tidsfördrif,
Så känn på hjärtat och svar mig gif:
Skall ni våga i dag, om det gäller,
Blankt offra ert unga lif?'

'Herr öfverstlöjtnant, ni drar ert svärd
Med årbräckt hand
Och vågar dock bjuda ert lif som gärd

För kung och land;
Jag har ett lif i sin styrkas vår,
Det bott i mitt hjärta blott femton år,
Säg, skall jag ej våga det bjuda?
Jag vill se, hvem min gärd försmår!'

Den gamle Drufva, han spände sin blick:
'Det där klang stål!
De orden, herre, de slogo ej klick,
De råkade mål.
Så må jag kalla er vek ej mer,
Men tacka Gud, att han gett mig er,
Ty hjärtat är det, ej armen,
Till slut dock, som kraften ger.'

Snart ljödo kanonerna, ynglingen stred
Sin första strid.
Hans folk, svårt härjadt, till flykt sig spred,
Han själf höll vid.
Hans batteri var hans härd, hans hem,
Han skötte dess eld, han tjänte för fem.
Där kom en skara kosacker,
Han svedde skägget på dem.

Han fick ett ögonblick rast, han sprang
Hän till sitt folk,
Hans ord bröt sinnen, hans stämma klang,
En vredens tolk.
En stund blott än, och sig allt förbytt,
I strid var åter hans trupp, som flytt,
Han själf vid den älskade härden
Och elden i fart på nytt.

Och Drufva, han såg med förundran uppå,
Fast långt ifrån:
'Ett mästerstycke jag kalla må
Slikt, lärospån.
Vinn sådan ära med första språng,
Hvad hinner han ej, om hans tid blir lång?
Gud skydde den ädle gossen,
Han för arméer en gång.'

Men dagen slöts, och dess kamp bröts af,
Då kom Schwerin;
Han stått mot svallet af stridens haf,
Fast späd och fin.
Då han kom med kanonerna åter i hamn,
Då ropade grånade kämpar hans namn,
Och vid högt hurra slöt Drufva
Den tappre i faderlig famn.

Den unge hjälten! Hans namn gick opp
Med tidig glans.
Ej sågs en bana mer ljus af hopp,
Mer skön än hans.
Hur blef den banan ej kort ändå!
Ett månhvarf hunnit ej halft förgå,
När till närmaste grifthvalf vägen
Var måttet på den också.

Dock än ett minne åt sägn och sång
Han hunnit ge,
En strid han kämpat ännu en gång,
Den skönaste,
Förrn döden nådde hans unga barm,
Förrn pulsen stelnat, som slog så varm,
Förrn, fåfängt vinkad af bragden,
Låg visnad hans domnade arm.

Det var, när Oravais blodiga dag
Till sorg gick opp,
När segern själf blef ett nederlag,
Som bröt vårt hopp.
Då, säger man, strålade klarast hans mod,
Då träffade säkrast hans vingade lod,
Då eldades varmast kanonen,
När han stänkte den röd med sitt blod.

Då, säger man, hade han dignat ned
Till sist vid den,
Men kringränd rest sig mot fiendens led
Med svärdet än
Och ropat sin skara och ilat förut
Och brutit sig bana och huggit sig ut

Och fallit först, när de sina
Kringjublad han nått till slut.

Han hade sitt sextonde år ej nått,
På bår ren lagd.
Långt var det lif dock, han lefva fått,
Om lif är bragd.
Ack, mången grånat i ärans glans,
Som fäst med glädje sin strålande krans
På den femtonåriges hjässa,
Om i byte han vunnit hans.

Han hade sitt sextonde år ej nått,
Ja, ung han dog;
Dock sörjde en blödande här hans lott,
Själfröfvad nog;
Dock stod kring hans läger i tyst förbund
Af krigets ädlaste kämpar en rund,
Och hvad för de tappra han varit,
Det syntes i denna stund:

Ej veklig klagan, blott saknad tung,
Blott sorg var spord.
Till hjältens ära, som dog så ung,
Ej föllo ord;
Men Vegesack prisade lifvets vår,
Och Adlercreutz smekte den bleknades bår,
Och ur Drufva såg man pressas
Rart vin,—en stor, klar tår.

Johan Ludvig Runeberg

Von Essen

Han stod på sin farstutrappa
Med mössa af krigarsnitt,
Med sporrar och ryttarkappa;
Han ärnade göra sin ridt.

Han stod där sjuttiårig,
En kämpe till min och blick,
Smärt, högre, silfverhårig;
Där har du hans yttre skick.

Men hvad vållar hos gubben vreden?
Han stampar helt vildt af harm.
Vi lefva ju midt i freden,
Hur gör han sådant alarm?

Betrakta blott lugnt processen,
Så farligt är ej därmed;
Du ser den gamle von Essen,
Du ser hans vanliga sed.

Nu ropar han. Lyss till orden,
Nu ger han reson och skäl:
'Matts kusk, du mitt straff på jorden,
Dig borde jag rakt slå ihjäl.

Hur länge skall här jag bida
Allt för din sömnighets skull?
Du känner, när jag vill rida,
Du vet, när timmen är full.'

Och kusken, han kom ur stallet
Med skymmeln stolt att se;
Att han sofvit, det var ej fallet,
Han vaknat för fort kanske.

Med hufvudet högt uppburet
Framledde han hingsten stum.
Blixt, dunder! Det ädla djuret
Stod skälfvande, höljdt af skum.

Han steg från sin farstutrappa,
Generaln, i sitt bästa skick,
Med sporrar och ryttarkappa;
Då föll på skymmeln hans blick.

Han stod som af åskan slagen,
Han trodde sitt öga ej:
'Säg, skurk, är min syn bedragen,
Är detta ditt verk? Säg nej!

Men dukar du opp en fabel
Och ljuger mig full här nu,
Så går jag och tar min sabel
Och klyfver ditt hufvud itu.'

Det var Matts kusk, soldaten,
Han blef ej så lätt försagd;
Väl hade han gjort mandaten,
Men svarade själf för sin bragd.

'Hur? Ljuga här?' stolt han sade,
'En skam är att misstros så.
Väl svårare skuld jag hade
Och ljög ej, herre, ändå.

Här kom en kosack på vägen,
Han skröt med sin flinka rapp.
Hvad? Skulle jag bli förlägen?
Jag red med honom i kapp.'

Von Essen, sjuttiårig,
Med flammande eld i barm,
Smärt, högre, silfverhårig,
Han hoppade högt af harm.

'Bort', skrek han, 'du fräcka sälle,
Till stallet igen och minns
Att hämta i skymmels ställe
Den gröfsta piske, där finns!'

Han var en man, soldaten,

Som stått för kulor och död,
Som tagit sin kost af staten;
Nu åt han von Essens bröd

Han gick helt stum och sluten,
Men hans öga, det brann i glans;
Han gick och kom på minuten,
Med den gröfsta piske, som fanns.

Han räckte den åt sin herre:
'Jag är man i mitt led också,
Och sköts det, sköt jag än värre.
Och stacks det, stack jag som två.

Skall nu som en häst jag smaka
Er snärt, då jag gjort som bäst,
Så sparkar jag upp tillbaka,
Och sparkar ock som en häst!'

Genralen, han hörde hotet,
Helt rak tillbaka han steg,
Han tycktes ej ha emot'et,
Han såg på mannen och teg.

Och allt som han såg, så höjde
Han högre sin resliga kropp.
Och allt som han teg och dröjde,
Så klarnade anletet opp.

'Och hör du', skrek han omsider,
'Hvar fick du ett sådant mod?
Det där är från forna tider,
Det där har vuxit i blod.

Jag ser det ej första gången
I dag, jag har känt det förut.
Jag såg det hos mången, mången
I själfva hans dödsminut.

Jag sett det, där Finlands fana
Gladt fläktat på segrens fält,
Jag sett det på nödens bana,

I slagnas isade tält.

Och skulle, när du dig skickar
Så manligt som nu, min son,
Och skulle, när så du blickar,
Jag ge dig åt piskens hån;

Vid himmelens Gud och Fader,
Då vore jag aldrig värd
Att nämna de tappra rader,
Bland hvilka jag höjde mitt svärd.

Gå, sök dig en vän här nära,
En duktig och stursk kamrat,
Och drick ett glas för vår ära,
Här har du en blank dukat!

Och tack för det vackra minne,
Du väckt i mitt hjärta, du,
Och tack för ditt arga sinne,—
Och drag åt helvete nu!

Han strök sig om ögonbrynen,
Det tycktes, hans blick var skum,
Han svängde sig, barsk i synen,
Och gick tillbaks i sitt rum.

Det var densamme bjässen,
Jag minnes sen fordomdags,
Det var densamme von Essen,
Som stridde i Savolaks.

Färm var han, aldrig dåsig,
Nu bar det ändå till fjälls.
För kölden han dragit på sig
Storstoflor och vargskinnspäls.

När så han gick mot faran,
Som vanligt i främsta led,
Och sjönk i den brustna skaran,
Hvar gång han sin fot stack ned,

Då svettades gubbens panna,
Då kände han tung sin plikt,
Då måste han stundom stanna
Inunder sin gräsliga vikt.

Men 'Framåt!' skrek han åt hären
Med samma eld ändå,
'Och bären mig, gossar, bären,
Ifall jag ej orkar gå!'

Tre ting i lust och smärta,
Dem ägde han, käck och god:
Stolt själ och lättrördd hjärta
Och brinnande hetsigt blod.

Johan Ludvig Runeberg

Von Konow Och Hans Korporal

'Och har jag icke dragit dig upp ur dyn
Allt för det mökret där kring ditt ögonbryn,
Och har jag icke skaffat dig lön och stat
Och gjort dig till korporal från gemen soldat?

Och har du ej fått stå i hvarenda strid
Som en kamrat och like mig närmst invid.
Och har jag ej berömt dig som färm och rask?'
Så talte Konow vredgad till korporal Brask.

'Nu hörs om dig ej annat än klagomål,
Hvar mänska talar om hur du blifvit bål;
Soldaten slår du, där han som bäst klär skott,
Och går med två tuggbussar af högfärd blott.'

Men Brask, han hörde butter majorens tal:
'Väl var jag intet förr och är nu korporal,
Men hvad jag är, det blef jag för trofast mod
Och drogs ej upp ur dy, herr major, men blod.

Om jag slår till nå'n gång, är ej ont däri,
Jag gör som mången annan, jag gör som ni,
Och brukte herr majoren här ensam slå,
Lät jag de andra smeka och slog också.

Jag tuggar tvenne bussar, som hvar man ser,
Det gör jag allt för hedern att stå närmst er;
Men är det så, att äran er syns för klen,
Så tar jag bort den andra och gör med en.'

Och Konow spände blicken, som han var van:
'Du är en präktig pojke och stursk som fan,
Blif, som du var, min närmaste man och kund,
En sådan har man gagn af i nödens stund.'

Snart stod ett slag; då bröt med sin jägarked
Von Konow in i skogen, och Brask var med;
Korporaln var mörk att skåda, och hans major,
Han hängde nedra läppen och sköt och svor.

I fyra runda timmar han redan trätt,
Och allt gick än affären på samma sätt.
Han såg för få, som stupat där han gick fram,
Och fienden kom unnan från stan till stan.

'Fördömdt', så röt han åter, 'det går ej bra,
Jag ser, hur barken ryker från tallarna,
Men ryssen står bredvid dem; och han går fri,
Hvar är ert öga, gossar, hur sikten I'

Han fick knappt ur mustaschen sitt sista ord,
När för en trumf af Brasken han damp till jord;
Det var dock nästan mera än svar på tal,
Det hade han ej väntat af sin korpral.

Upp sprang han, drog sin värja, af vrede blek:
'Hvad har du understått dig, krabat?' han skrek,
'Nu skall dig djäfvuln taga med hull och hår,
Då midt i värsta striden, din chef du slår.'

Men korpral Brask stod lugn i sitt gamla skick.
'Håll in er värja, herre, ett ögonblick,
Tills jag fått mäta honom hans skäppa full.
Som höll på er och sköt, då jag slog er kull.'

Med dessa ord han lade geväret an.
I samma stund såg Konow en skäggig man,
Bakom en buske störta till marken ned,
Knappt tjugu alnar långt från hans jägarked.

'Och var det den, hvars kula mig pep förbi
Det ögonblick, jag föll, må vi vänner bli.
Ett tag som ditt, det kallar jag karlatag,
Och aldrig lär jag glömma det, tänker jag.'

Nu lefver Brask hos Konow sen många år,
Den ena går alltjämt där den andra går.
Som kära vänner får man dem ofta se,
Och nästan lika ofta så träta de.

